

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.—
 Pe 3 luni . . . 7.1
 Pe o lună . . . 2.40
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franc
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**,
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la admint-
 trație.

Mulfămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fl.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Progresele influenței germane în Turcia.

Noua misiune militară germană von Sanders.
 Paris, 17 Decembrie.

Dela 1870 și până astăzi politica Germaniei a făcut în Orient și în special în Turcia europeană, *progrese* foarte mari. Putem spune, că aceste progrese sunt în proporțiune directă cu formidabila desfășurare de forțe, *economice și militare*, prin care imperiul german s'a impus în concertul marilor puteri europene. Astăzi Germania are curajul să înfrunte dispoziția Rusiei, Franței și a Angliei trimițând la Constantinopol o *misiune militară*, comandată de generalul Liman von Sanders, care va juca un rol militar și politic decisiv, punând Turcia europeană sub tutela directă a imperiului bismarckian.

O scurtă recapitulare istorică ar lămurii această chestiune și ar scoate și mai mult în evidență progresele realizate de Germani.

Înainte de 1870, acest an, care a ridicat dintr-o singură lovitură pe Germani pe primul plan, Germania nu avea în Orient decât o foarte slabă influență *disparentă* pe lângă aceea ce-o exercitau la Constantinopol, alternativ sau simultan, Franța, *Rusia* și Anglia. Prima mare putere europeană care a avut relațiuni amicale mai strânse și mai durabile a fost *Franța*. Știm, că Turcia lui Soliman Magnificul, a fost aliata regelui francez Francois I. (1515—1547) în luptele acestuia contra împăratului habsburg Carol V. Franța a fost secole de-arândul *singura* amică a Turciei în Europa. Tot Franța a fost prima

putere care a știut să obțină dela Turci „Capitulațiuni” (tratate) prin cari sultanii acordau creștinilor, bine înțeles Francezilor în primul rând, drepturi importante. Influența Franței în acea epocă era așa de mare încât Turcii numeau pe toți creștinii „franci”. Intr'adevăr, mulți creștini, suspuși altor state europene, se puneau sub protecțiunea Franței, deoarece Franța era mai puternică la Constantinopol decât oricare altă putere.

Influența franceză în Turcia a rămas în floare până la 1870. Uneori era însoțită de influința *rusă* sau cea engleză; niciodată de cea germană, pentru simplul motiv, dealtfel că Germania nici nu exista!... În 1854 Napoleon III, spre a apăra Turcia de sfârșitul apropiat cu care o amenința Rusia și spre a emancipa pe creștinii din Balcani (pe *Români* în primul loc) atât de influința turcă cât mai ales de tutela *rusească*, a făcut războiul Crimeei, glorios, dar inutil pentru Franța. Acest războiu victorios însemnează *apogeul* puterii franceze în Orient. Congresul care s'a întrunit la Paris după căderea Sebastopolului, a făcut noul statut al Orientului așa cum l'au dictat Napoleon III și Anglia.

Douăzeci de ani mai apoi, în 1878, peninsula balcanică primește un nou statut, în urma războiului româno-ruso-turc urmat de pacea dela San-Stefano. Dar noul statut oriental nu mai este dictat de Franța, ci de inimica ei: Germania.... Bismarck a fost acela care a prezidat congresul dela Berlin și a decis noua împărțea a Orientului.

Câtă schimbare în acei 20 de ani, dela congresul din Paris până la cel din Berlin!...

În locul heghemoniei franceze a urmat, în continent, preponderanța Germaniei. Sedanul și Metzul au schimbat fizionomia Europei, deși din corpul Franței nu s'a rupt o bucată prea de tot mare: Alsacia și o parte a Lorenei....Perdere economică a celor 5 miliarde plătite ca „despăgubire” n'o mai socotim: Franța a fost întotdeauna destul de bogată ca să-și plătească și gloria și înfrângerea!...

Era deci firesc ca lucrurile să se schimbe radical și la Constantinopol. Turcia, putere în declin, căuta un protector puternic. Credea că l'a găsit în „Kaiser”-ul. Marea amiciție germano-turcă începe. Turcia devine pivotul politicii orientale a Germaniei, politică îndreptată *contra popoarelor slave* din Balcani și, indirect, contra Rusiei. Dar nici turnurile Krupp, nici Von der Goltz-pașa, nici instrucțiunea germană și tactica moltkeiană a armatei turcești n'au putut să scape Semiluna de marea înfrângere ce *trebuia* să urmeze. Pacea dela București a consacrat lichidarea Turciei europene...

Lucru curios! Turcia, cu tot dezastrul ce i-a adus pe cap politica sa filogermană, nu se desbară de Germania, ci, din contră, strânge și mai mult aceste legături. Concesiunile făcute de guvernul din Constantinopol în chestiunea afacerii liniei ferate a Bagdadului sunt de natură a promova interesele germane din Asia-Mică în dauna celor rusești și englezești... Iar acum, de două săptămâni încoace, Turcia sfidează întreaga Europă chemând la Constantinopol un general german, Liman von Sanders, cu 50 ofițeri, și dând acestei misiuni germane comanda gar-

Două surori.

De Ion Agărbiceanu.

I.

— *Scrisoarea bunicii.* —

„Dragii mei copii!

Am tot așteptat să-mi răspundeți la scrisoarea mea din urmă, dar se vede că voi luați în mână mai în silă condeiul decât mine. Nu-mi pot închipui ca propunerea ce v'am făcut-o să nu fie primită din partea voastră, ori a fetelor. Voi știți destul de bine, mai bine chiar decât mine, că-i păcat de Dumnezeu să îngropați tinerețea copilelor voastre în pustiul unui sat ca al vostru. Chiar dac'ar fi să se mărite tot la sate, chiar dacă ar fi să aibă soarta voastră, trebuie să faceți tot posibilul ca să se bucure de tinerețea și frumusețea lor, cel puțin câteva săptămâni pe an. Vai de mine, nu înțeleg eu bucurii păcătoase, nu trebuie să te gândești numai decât la păcat, cinstite părinte și scumpe ginere. Trebuie să ști că morala voastră a preoților e prea întunecată, căci voi, orice floare ați vedea, vă gândiți mai întâi la viermele ce se poate ascunde la rădăcina ei, în loc să-i vedeți frumusețea și să vă îmbeteți parfumul ei. Scriu acestea pentru că din când în când mă cearec o teamă: nu cumva popa se gândește la primeidii și pentru aceea stă pe gânduri să-mi trimită copilele ori ba? Nu cred să fi așa de întunecat, încât să fi în

potrivă propunerii mele, ci, iată îți spun că stai numai pe gânduri.

Ei bine, nu mai sta, și lasă copilele să vină la mine. Să-ți spun un lucru care-i trecut cu vederea în cărțile voastre de morală: tinerețea nu se gândește la păcat, tinerețea e curată. De se plimbă, de dansează, de stă pe gânduri, — fi sigur că numai visurile, inchipuirile cele mai curate o încunjoară. Deci nu crede că, venind pe câteva săptămâni la oraș, scumpele mele nepoate ar putea pierde ceva din frumusețea sufletului lor. Din potrivă, vor câștiga, și se vor face și mai frumoase.

Monotonia, urâtul și pustiul din satul vostru nu pot decât să împiedece deșteptarea, înflorirea frumuseților sufletesti dintr'ânsele. Dacă vor deveni mai spirituale, mai dragute, mai zimbătoare, știu că nu va fi spre răul lor, și nici spre al vostru, vă asigur. Înțelegeți ce vă spun: se vor mărita astfel mai ușor. Ce, credeți că asta ar fi o umilire? Nici decum! Cine se oprește în fața unei pietri pretioase dacă aceea nu e lustruită și nu-i plină de străluciri? Și, pe urmă, chiar dacă cel ales ar fi să le întâlnească odată la voi acasă, credeți că-i va mai plăcea de fata care nu știe zice decât „da”, sau „ba”, — deși are mari comori sufletesti, decât de aceea care va ști să și arete strălucirile din sufletul său? Apoi, vedeți, nici o fată care trăește vecinic la sate, nu poate să știe cât poate, cât prețuește.

Vă cred pe amândoi destul de cuminti, ca să puteți pricepe adevărul celor spuse de mine.

Sunteți datori să faceți tot ce vă stă în putere ca fetele voastre să aibă o tinerețea, — asta, cel puțin, ca odată să aibă amintiri plăcute. Apoi — nime nu cunoaște viitorul — se poate foarte ușor ca, venind copilele la mine, să nu se mai întoarcă în sat, să se mărite la oraș. Ai? Nu v'ar plăcea?

Zi de zi am așteptat ori un răspuns dela voi, ori sosirea fetelor, am pregătit totul ca să le pot primi cât mai bine, vă asigur. Și acum viu să vă spun cauza adevărată pentru ce nu mi-ați împlinit rugarea: vă temeți de cheltueli. Da, zadarnic strămbați din nas, acesta e adevăratul motiv: toți câți trăiți la sate deveniți avari, cu timpul. Mă mir mai ales de tine, Mario, copila mea. Obicinuindu-vă din zi în zi tot cu mai puțin, nu mai pricepeți cum ați putea împrăști de-odată o sumă mai mare. Nu pot să vă laud pentru asta, căci nu e crutărea adevărată, ci un simțământ urât. Vă plângeți, mereu vă plângeți de greul vieții, ca toți sătenii. Ați devenit și voi țerani.

Dar numai decât vă voui închide gura. Iată ce vă spun: fetitele n'au trebuință decât chiar de banii de drum, încolo m'am îngrijit eu. Da, eu, bătrâna văduvă, le-am pregătit la fiecare câte două costume. Vor afla la mine și ghețe nouă și pălării, și 'n sfârșit tot de ce au trebuință. Să vă văd acum ce veți mai zice?

E acum vremea cea mai potrivită ca să vină credeți-mă, și nu le mai rețineți. S'a început sezonul de iarnă. Avem la casină conferențe, pe-

nizoanei capitalei, *cheile Bostorului*. Tripla-înțelegere, a protestat, — până acum fără rezultat; misiunea Sanders a fost primită ieri de sultan și rămâne la postul ei. Rusia e direct lovită, Anglia amenințată, Franța umilită... Vor tolera aceste puteri o asemenea situație? Nu putem s'o credem.

Turcia s'a aruncat în brațele Germaniei cu ultima desperare.. Nu este oare aceasta sfârșitul care se apropie? §.

Edictul din Milan.

(313—1913.)

Borlești, luna Decembrie.

Pe timpul când pe pământ întunerecul păgânismului acoperea toate popoarele afară de poporul evreesc — spre răsărit pe bolta senină a cerului apare crucea, semnul acela lucitor, care a condus omenimea la lumina cea adevărată, la lumina credinței. Când monoteismul a fost pierit cu totul pretutindenea — se coboară pe pământ dulcele Isus, Mântuitorul lumii propovăduind un Dumnezeu, care e Părintele tuturor. Învățătura dumnezeiască a schimbat fața pământului și cugetarea omenimii. De acum cu toții vedeau fericire acolo, unde până acum au văzut nefericire. Și aceasta în urma învățăturii celei noi: a iubirii unui Dumnezeu, a iubirii deaproape și a libertății conștiinței. Învățătura aceasta fiind în contrast diametral cu spiritul și credința de atunci, nu e mirare dacă a ajuns în un conflict adânc atât cu iudaismul cât și cu păgânismul. Și acest conflict s'a început deja în viața Mântuitorului. Poporul ales nu l'a înțeles, ci în orbia sa sufletească îl răstăgănește pe lemnul sfânt al crucii, iar păgânii blăstămându-i și batjocorindu-i pe învățăcele Lui vreau ca să-i nimicească de pe fața pământului...

S'a început persecuția împotriva creștinilor, dar planul n'a succes. Creștinii s'au ascuns în pânțele pământului și cu toate persecuțiile de trei sute de ani s'au înmulțit la număr așa de tare, încât la începutul veacului al IV-lea două tabere puternice au trebuit să se răfuiască.

Una e păgânismul, mulțimea mare și puternică a imperiului roman, care ținea morțiș la mitologia străbunilor, iar cealaltă e creștinismul, care se adăpa din izvoarele Vieții și din legea iubirii.

Lupta — în care numai păgânii s'au folosit de arme naturale — întrece vremile de jălnică pomenire ale lui Nero. Pe creștini cu duiumul îi duc pe arena sură a circurilor, unde în armonia sfântă a vocilor de laudă și mărire a unui Dumnezeu se amestecă și glasurile sălbatice ale leilor și altor animale. Cete întregi de bărbați și femei sunt arun-

cați pe rug și cufundați în mare. Puscăriile sunt pline de cei ce cred în Isus Nazarineanul și în iubirea lor nestrămutată mai bine ascultă de el, decât de chinătorii lor, cari aduc jertfe unui Jupiter. Zădarnice sunt persecuțiile, zădarnice brutalitățile. În locul picăturilor de sânge a martirilor se ridică mulțimea de sute și mii a creștinilor, căci precum a zis Tertulian „sângele martirilor este sămânța creștinilor”...

Dioclețian, cruditatea încarnată în 305, proclamându-l pe Galeriu de urmaș abzie de domnie. Galeriu a fost vrednic urmaș a lui Dioclețian, deoarece din toate puterile se nizuia la stăpînire religioasă creștină; cu mare turbare ucidea pe creștini și nu încetă decât la anul 311, când cuprins de un morb greu și-a dat sufletul. După moartea lui Galeriu peste împărăția romană a ajuns domn Constantin, având de coregenți pe Maxențiu (în Roma), Maximin și Liciniu. Maxențiu însă prin cruzimile sale a atras asupra-si o ură nespusă, așa încât Romanii au fost siliți să-l cheme pe Constantin într'ajutor. Constantin a ascultat de glasul chemător a Romanilor și știind că voința lui Maxențiu a fost ca să-i delature pe coregenți, se folosi de ocaziunea aceasta și în 28 Octomvrie a anului 312 își duse oastea sa în Italia și înainta până în jurul Romei. Văzând Constantin, că oastea dușmanului e cu mult mai mare a început să ezite. În fine privește cu credință spre cer și chemând într'ajutor pe Dzeu, îndată a zărit pe cer în mănunchiul plin de raze sfânta cruce cu inscripțiunea: „IN HOC SIGNO VINCENS” — în acest semn vei învinge.

La această vedenie cerească sufletul lui se umplu de speranță. Noaptea în vis i s'a arătat Domnul și i-a poruncit să facă o flamură înfrumusețată cu semnul crucii și astfel să pornească în luptă. Constantin a ascultat și a secerat o învingere așa de strălucită încât însuși Maxențiu a perit în undele tulburi ale Tiburului, iar Constantin a intrat triumfător în Roma.

Prin învingerea dela puntea Milvia se pune o nouă temelie lumii creștinești și prin urmare lumii universale. Învingerea aceasta e dintre cele mai mari evenimente a istoriei, a cărei însemnătate a influențat evoluția veacurilor ulterioare.

Constantin a simțit, a știut că cerul i-a venit spre ajutor. A voit să fie recunoscător. În anul 313 a și găsit modalitatea. Atunci a dat edictul din Milan, care pentru creștini e de mare importanță. *A conces libertate deplină cultului creștin*. Le-a redat bisericile răpite; pe preoți i-a absolvat dela plățirea dărilor, cu un cuvânt le-a conces creștinilor libertate religioasă egală cu cea a păgânilor.

Această libertate religioasă a fost eluptată cu glorie ne mai azită și dacă ne gândim la suferințele, care le-au îndurat creștinii până la edictul din Milan, trebuie să mărturisim, că s'a împlinit din literă în literă profeta Mântuitorului despre soarta învățăcelilor, adepților săi: „în lume scârbe veți avea, ci îndrăzniți, că eu am învins lumea”...

Astfel biserica lui Hristos după o luptă de trei sute de ani a secerat triumful cel mai măreț!..

1600 de ani s'au împlinit dela edictul din Milan. Jubileul acesta l'a sărbătorit astan creștinismul. S'au ținut pretutindenea jubileuri la cari inimile celor prezenți s'au aprins de focul dragostii și al credinței. Cu toții, cari cu adâncă pietate au luat parte la acelea procesiuni au înălțat rugăciuni spre cer, rugându-se în genunchi ceasuri întregi preamărindu-l pe Marele Constantin. Cu toții, cari au serbătorit, erau fericiti și mulțumiti, căci simțeau în inimile lor un mare dar: libertatea religioasă, libertatea conștiinței.

Și noi Românii, cari n'am sărbătorit la văzul lumii creștinești, ne-am bucurat din întreg sufletul nostru de acest jubileu și cu inimile noastre ne-am închinat memoriei Marelui Constantin. Și dacă sentimentelor noastre n'am dat expresie vizibilă se explică — poate — din împrejurarea, că a trebuit să ne luptăm pentru libertatea religioasă, libertatea conștiinței.

Edictul marelui împărat l'au nimicit dușmanii noștri... Sau este vre-o unul care să nu observe, că libertatea bisericii noastre în zilele de acum — în veacul al XX-lea — nu e mai puțin periclitată ca la începutul veacului al IV-lea? Acela să se gândească numai la luptele noastre abia trecute. Nu vou începe cu tragedia suferințelor noastre, deoarece știut este că *dușmanul nostru, păgânismul cel nou se luptă și cu mai mare putere și cu mai moderne arme ca cel vechiu*...

Pentru noi jubileul acesta să fie un îndemn pentru eluptarea adevăratei libertăți religioase. Să fim tari și statornici în această luptă, căci cauza e sfântă și dreaptă, iar dreptatea nu pierie niciodată.

Vom avea și noi vreme să jubilăm. Căci precum s'a spus adeseori în coloanele „Românului”: Noi mai putem aștepta și cu cât așteptăm mai mult cu atât va fi mai bine....

Vasile P. Borleșteanu.

Dorințele Slovacilor. Ziarul slovacesc *Narodnie Noviny* scrie un articol intitulat „Pretențiile Românilor”. Autorul se plânge că guvernul nu ia în seamă decât dorințele de ordin național ale Românilor, disconsiderând cu totul dorințele Slovacilor, cari au același titlu în cadrele statului ca și Românii. Cauza este a se atribui indolenței poporului și clasei intelectuale slovacă. Spune apoi autorul că națiunile nemăgăhăre din patrie au încheiat o solidaritate între ele la 1895 și că Românii n'ar trebui acum să negocieze cu guvernul separat. Românii par a-și fi călcat cuvântul.

treceeri; avem ghiată, și un roi de tineri, teologi, candidați de advocat, medici, funcționari de bancă, Domnișoare? Sunt și domnișoare, dar mai puține, și ce e de căpetenie, nici una nu se poate asemăna cu scumpele mele nepoate. Înțelegeți bine că pentru mine ar fi cea mai mare satisfacție să le arăt lumii. Dacă nu pentru alta, apoi pentru mine lăsațile să vie. Puteți ști că vor fi tot așa de grijite ca și la voi acasă.

M'aș supăra mult dacă peste două zile nu le-aș vedea la mine în casă, pentrucă în cazul acesta, aș fi silită să viu eu după ele, și pe gerul acesta ar fi destul de greu pentru o biată bătrână ca mine.

Poate că m'am temut pe bună dreptate că voi nici n'ați spus încă fetelor nimic, azi le-am scris și lor, și astfel, bătuți din trei părți nu cred să nu vă dați bătui.

A voastră mamă.

P. S. Pe Joi aștept copilele la gară, la trenul de 2 după prânz.”

II.

Stat intim între părinți.

Mama: Am făcut, într'adevăr, foarte rău că nu i-am scris nici un șir bătrânei. Trebuia, cel puțin, să-i mulțumim pentru bunăvoință. Oricum am judeca, tot e bunăvoință din partea ei, tu și ce venite are ea, din ce trăește. De multă vreme va fi trebuit să tot pună de-o parte, ca acum să poată face o bucurie copilelor noastre.

Tatăl: Trebuia să-i răspundem, dar tu ști foarte bine, că nu știam ce. Poate știm acum?

Mama: Cred că știm.

Tatăl: Așa dar să le lășăm la bunica lor? Dar nu ne-am repetat zi de zi primejdiile în cari pot cădea? Nu ne-a silit chiar asta să întârziem cu răspunsul? O, se înțelege, nu ne-am gândit la vr'o primejdie morală, cum văd că mă acuză bătrâna.

Mama: Dar la ce ne-am gândit?

Tatăl: (cu un fel de uimire) Păi, bine, ți-ai uitat? N'am discutat împreună, de perfect acord, asupra acelor primejdi?

Mama: (privind spre fereastră) Nu-mi mai aduc aminte.

Tatăl: (cu mânie) Se poate? Dar cum să-ți uiți când și înainte de prânz am vorbit despre asta?

Mama: (tot spre fereastră) Despre ce?

Tatăl: (isbucind) Ei, comedie, se înțelege că te prefaci! N'ai zis chiar tu: „Fiecare să trăiască în condițiile în care se află. A părăsi mediul în care are să ni se desfășoare toată viața pentru a trăi câteva zile într'alt mediu, e primejdios. Vezi lucruri pe cari nu le vei mai vedea, te gândești la ele toată viața, și te simți nenorocit pentrucă le dorești în zadar.”

Mama: (oftând încet) Se poate că m'am înșelat!

Tatăl: (cu mânie) Ba nu te-ai înșelat de loc, ci ai spus un mare adevăr. Ce folos am eu că văd la un an odată o reprezentație teatrală, ori

ascult un concert? Da, e adevărat, simt atunci o adâncă delectare sufletească, dar după ce viu acasă ce simt? Săptămâni întregi mă torturează gândul: pentru ce nu mi s'a dat să pot gusta aceste frumuseți zi de zi. Și mă blastem pe mine însumi pentru ce m'am dus la concertul acela. Dacă rămâneam acasă nu puteam înseta după frumuseți pe cari nu le știu. Vai, dar cum să nu fie adevărat! Cine ar putea trăi dacă soarele s'ar arăta numai pe un ceas într'o săptămână, ori chiar într'un an? Și nu mi-ai spus tu singură: „Mă simt așa de abătută de câte ori vin dela oraș?”

Mama: Am zis, dar mi se pare că mă simțesc abătută pentrucă sunt obosită. De câte ori merg la oraș am atâtea de târguit, trebuie să a-lerg atâtea!

Tatăl: (ironic) Explicarea asta acum îți vine în minte, de sigur! Tu ști bine pentru ce ești abătută, pentrucă îți pare rău să părăsești orașul. Mai mult, ți-e urât să te întorci în satul tău, pentrucă, pentru o femeie, e mai frumoasă viața dela oraș. Da, e o mare deosebire să te plimbi prin parcuri pe bulevardele pline de lumini și de minunile modei, și între bucătăria noastră sau războiul de țesut. Dacă n'ai fi mers la oraș, gândurile acestea nu ți-ar fi venit în minte, și ai fi rămas mulțumită, ca în lungile intervale când nu ești din sat.

Mama: Te înșeli. Eu nu mă simt nefericită la sate. Dacă ași fi știut că nu mă pot împăca cu viața asta, nu mă măritam după tine.

Invinuirile aceste ale ziarului numit sunt fără temel, pentru că partidul național român va apăra și în viitor, cu aceeași sinceritate ca în trecut, toate aspirațiile firești și legitime ale nobilului popor slovac. Partidul național român n'a depășit limitele solidarității de interese cu Slovacia și așteaptă ca atitudinea lui să fie judecată cu obiectivitate, mai ales după ce încă nu s'a întâmplat nimic ce să poată da prilej la discuții de natura celor din „Narodnie Noviny”.

Un alt ziar slovacesc, *Krestán*, cere ca contele Tisza, — după ce a dat ascultare Croaților și Românilor(??!) să asculte și doleanțele Slovacilor cu aceeași seriozitate. Acest ziar e susținut de partidul clerical maghiar (néppárt) și bine face *Slovensky Dennik*, organul naționalist al Slovacilor, când respinge cu mâhnire amestecul avocatului nechemat și atât de suspect. Pe timpul coaliției partidul clerical a tolerat — deși era la putere și el — toate infamiile politice împotriva Slovacilor.

Criza guvernului austriac. Clubul polon prin o hotărâre luată alaltăieri l'a exclus pe deputatul Stapinski din sânul său. Aceasta a avut apoi ca urmare, că Stapinski în ședința de alaltăieri a camerei austriace a destăinuit toate amănuntele acuzației de corupție ridicate de ministrul galician Dlugos împotriva lui.

Contele Stürgh, imediat la începutul ședinței de ieri, a răspuns la destăinuirile lui Stapinski și a recunoscut, că de fapt în Ianuarie 1910, fiind rugat din partea unor bărbați politiciști distincți ai Polonilor a dat din fondul disponibil al ministerului său suma necesară pentru cumpărarea unui ziar opoziționist de către clubul polon. Acest ziar a fost condus apoi de Stapinski.

Declarațiile contelui Stürgh a provocat un mare șgemot de nemulțumire între membrii camerei. Deputatul polon Daszinsky a propus deschiderea discuției asupra răspunsului primului ministru. Guvernul de sine înțeles a fost foarte neplăcut atins prin aceasta propunere. Votându-se asupra propunerii guvernul a fost majorizat, rezultând 150 voturi pentru propunerea lui Daszinsky, iar numai 140 contra. Rezultatul acesta a arătat lămurit, că guvernul și-a pierdut majoritatea în cameră.

Guvernul austriac, după cum se anunță, după cele întâmplate e ferm hotărât să închidă camera și să pună în aplicare paragraful 14.

Vacanța de Crăciun a camerei. În ședința de ieri și de azi camera ungară a rezolvit în absența opoziției o mulțime de proiecte, între cari cele despre căile ferate bosniace, exactoratul de stat și despre prolongirea convenției fi-

nanciare cu Croația. Desbaterea proiectului despre reforma presei se va continua după vacanța de Crăciun.

În ședința de ieri președintele camerei a amintit despre împlinirea etății de 50 ani a moștenitorului de tron. Camera a însărcinat pe președinte a aduce la cunoștință moștenitorului de tron, din acest prilej, omagiile ei.

Azi camera s'a amânat până după vacanța de Crăciun, care va ține până în 12 Ianuarie. În 30 Decembrie, camera va ține încă o ședință formală în care l se va aduce la cunoștință hotărârile camerei magnaților, care va ține ședință în 29 Decembrie.

Consiliu de miniștri. Azi, după ședința camerei, a avut loc un consiliu de miniștri, u'timul în acest an. În acest consiliu, contele Tisza a raportat despre alegerile din Croația și despre *amănuntele pactului cu Românii*. Celelalte obiecte, după cum anunță comunicatul oficial, au fost agende curente.

Voci din presa ungurească.

Arad, 20 Decembrie.

În numărul său de ieri, ziarul socialist *Népszava* publică un articol al fostului deputat kossuthist Árpád Bozóky, care dă cele mai ciudate soluții din câte s'au văzut în lungul proces al chestiunii românești din Ungaria. Autorul crede că Ardealul poate fi salvat numai prin — socialiști. Guvernul să „steargă” gimnaziile și celelalte școli medii românești și să facă școli ungurești de toată categoria. În școlile statului să se învețe și limbile diferitelor populațiuni din țară, ca funcționarii de mai târziu să poată „lumina” poporul asupra divergenței dintre interesele lui și cele ale clasei inteligente românești. Partidul socialist să-și crească *oratori anume pentru poporul românesc*. Învățătorul de stat să contracareze pretutindeni „influența naționalistă a popii”. Guvernul să ajuțe pe candidații partidului socialist la alegerile parlamentare, așa ca circumscripțiile românești să trimită în cameră vre-o 40 de deputați socialiști. În felul acesta partidul socialist va îndeplini o misiune culturală, și una maghiară în același timp.

Deputații români nu sunt democrați, ci soviniști români „în cel mai balcanic înțeles al cuvântului”. Poporul știe acest lucru. Poporul iubeste școala ungurească și cu ajutorul ei se vor preveni noi băi de sânge ca cea dela Zlagna în 1848. Dacă se lasă lucrurile în făgăsul de până acuma vom asista la un război tot atât de înfiorător ca cel din Balcani.

Aceste și alte nostimade se debitează în ar-

ticolul fostului deputat kossuthist Bozóky, despre care bănuim că e de acelaș păr cu „kohn-frații” dela Népszava.

Din partea sa, ziarul, concludă că *singură socialdemocrația face o politică sănătoasă și e însăș politica pe care se razimă azi unitatea statului*.

Bun e Dumnezeu, — „ideea” a ajuns să fie apărută de evreii socialiști!

În *Pesti Hirlap* de ieri și de azi se publică două articole asupra relațiilor române-sârbe. Autorul și-a cules „informațiile” în cercurile bucureștene.

Spune, că în faza a doua a războiului balcanic stratagema Serbiei a fost dictată de atașatul militar al României la Belgrad, d. v. colonel Christescu. Dealungul Prutului ar fi stat, pe timpul operațiunii sârbo-române, trupe rusești înegrind pe distanțe enorme malul râului.

Se repetă apoi cunoscutele „desvăliri” în ce privește existența unei convenții româno-sârbe și se descriu manifeștațiile antiaustro-ungare din România. În România nici chiar ofițerii de stat major n'ar fi făcând un secret din dorințele lor de-a trece cât mai curând Carpații spre Ardeal. Ei au chiar sperat, în timpul expediției balcanice un ordin în această privință.

Firește, concluziile se îmbie de sine publicului maghiar și ovreu: România și în genere toți Românii sunt perfizi, sapă la temelile Austro-Ungariei; ei trebuiesc reglementați, maghiarizați, huiduiți, loviți, întemnițați și — poate chiar spânzurați prin cele becuri mândre ale acestei Palestine.

Acelaș ziar dă două comunicate, în sensul cărora tratativele cu contele Tisza în chestiunea românească ar fi de pe acum perfecte.

Nu mai reproducem afirmațiile ziarului, după ce sunt veșnic aceleași. Respingem numai, — cu răbdarea omului care e obsedat mereu de o insectă obraznică — că informațiile din *Pesti Hirlap* nu sunt exacte. Amănuntele tratativei, precum și faza lor actuală vor fi cunoscute abia peste vre-o săptămână. În afară de factorii implicați direct nimenea nu poate să fie încă orientat.

Alkotmány, organul preoției romano-catolice scrie un prim articol intitulat „Afiunul românesc”. Spune că împăciuirea Românilor din Ungaria se face în urma presiunii evenimentelor externe. Cu cât România e mai tare, cu atât chestia românească în Ungaria devine mai actuală, mai arzătoare. Unșurii și-au pierdut valoarea în comparație cu Românii și dacă contele Tisza nu vrea să recunoască presiunea evenimentelor externe, el vrea tocmai să ascundă slăbiciunea Ungurilor.

Tatăl: Numai cât nu e frumos să schimbăm șirul conversației! Nu despre asta a fost vorba, ci numai despre primejdiiile pe cari le poate oferi un mediu când apărem în el numai din când în când. Și pe lângă ce-am spus, mai este încă una, aplicarea spre lux.

Mama: (părând a nu înțelege) Aplicarea spre lux?

Tatăl: Da, spre luxul, care la sate, nu-i decât o curată risipă de bani. Păi bine, cum de te faci iar că nu pricepi? N'ai spus tu: „În anii cei dintâi mi-a trebuit multă luptă ca să mă mulțumesc cu două pălării pe an?”

Mama: Am zis, dar mi se pare că lupta n'a fost chiar așa de mare! Ba mă gândesc că n'a fost nici o luptă, îndată ce am priceput că nu-mi vede nime pălăriile.

Tatăl: (desperat) Îți renege principiile, dragă. Bine, eu n'am să mă împotrivesc mai mult. Dacă tu dorești, dacă tu ații de bine ca fetele noastre să meargă la bunica lor pe câteva săptămâni, — ducă-se. Numai cât să nu fiu eu vinovatul dacă, reîntorcându-se, vor oîta și nu se vor mai simți bine la noi. Nu-i vorba, simt că vor un păcat când le las să părăsească dulcea lor liniște de-acasă, să-și părăsească lucrul care le face atât de bine și le păstrează tinereța.

Dar nu eu voi fi vinovatul dacă peste patru-cinci săptămâni se vor oîti și nu vor mai intra la războiu decât oîtând, ori poate nici așa. Ehe, pricep eu ce scrie bătrâna, să lăsăm copilelor tinereța lor. Numai cât ea nu știe că tinereța dela sate e sălbatică: isbugnește cu putere și nu mai poate fi readusă în marea domoală de mai înainte.

Mama: Nu-i de lipsă să treci numai decât în filozofări atât de înalte! Despre ce e vorba? Să ne instrăinăm copilele? Să le lăsăm un an la oraș? Ce-s patru săptămâni? Fi sigur, nu se vor schimba în atâta vreme așa de radical, și, la vremea lor, vor putea fi preotese tot așa de cinștite și de modeste ca și mine. E vorbă de câteva raze de soare.

Tatăl: Eu judec despre mine; de altfel orice judecată spunem, e a noastră, personală. Și eu îți spun atâta: dacă mi-ar fi dat, acum că-s bătrân — să trăesc patru săptămâni într'o metropolă culturală să zicem, nu m'aș mai întoarce în sat cât e veacul, de asta te asigur. N'aș mai putea trăi în sat.

Mama: (cu duioșie) Da, simțemintele tale au rădăcini foarte adânci. Știu, știu! Dacă nu pot fi satisfăcute deplin, și totdeauna, e mai bine dacă le lași să doarmă. Dar nu sunt toți

oamenii așa. Și, în special, noi femeile ne știm miădia mai ușor, și mai ușor ne acomodăm. Sub o singură condițiune, însă: dacă ne ajută dragostea unui bărbat. Voi spuneți cuvintele: „cu tine și la marginea lumii”, dar noi, femeile, le simțim. Fi sigur că, având și fetele noastre parte de acest razim în viață, se vor simți bine și într'un sat, chiar dacă vor sta acum patru săptămâni la oraș. Eu n'am trăit până'm fost de optsprezece ani tot la oraș?

Tatăl: Da, tu! Inse...

Mama: Nu e bine să credem ce e mai rău, căci nu numai răul are drept de existență.

Tatăl: Însă fetele ar putea să nu-ți samene fie, și atunci facem rău că le trimitem la bunica lor.

Mama: Oho, acum pari chiar prea grozav! N'ai nici o teamă! Și apoi, biata mama, le-a făcut și haine, le-a cumpărat ghețe și pălării. Am răni-o prea adânc dacă nu i-am împlini dorința.

Tatăl: Ei bine, fie! Dar să le duci și să le aduci tu.

(Va urma.)

nizoanei capitalei, *cheile Bosforului*. Tripla-înțelegere, a protestat, — până acum fără rezultat: misiunea Sanders a fost primită ieri de sultan și rămâne la postul ei. Rusia e direct lovită, Anglia amenințată, Franța umilită... Vor tolera aceste puteri o asemenea situație? Nu putem s'o credem.

Turcia s'a aruncat în brațele Germaniei cu ultima desperare.. Nu este oare aceasta sfârșitul care se apropie? S.

Edictul din Milan.

(313—1913.)

Borlești, luna Decembrie.

Pe timpul când pe pământ întunecul păgânismului acoperea toate popoarele afară de poporul evreesc — spre răsărit pe bolta senină a cerului apare crucea, semnul acela lucitor, care a condus omenimea la lumina cea adevărată, la lumina credinței. Când monoteismul a fost pierit cu totul pretutindenea — se coborâ pe pământ dulcele Isus, Mântuitorul lumii propovăduind un Dumnezeu, care e Părintele tuturor. Învățătura dumnezeiască a schimbat fața pământului și cugetarea omenimii. De acum cu toții vedeau fericire acolo, unde până acum au văzut nefericire. Și aceasta în urma învățăturii celei noi: a iubirii unui Dumnezeu, a iubirii deaproape și a libertății conștiinței. Învățătura aceasta fiind în contrast diametral cu spiritul și credința de atunci, nu e mirare dacă a ajuns în un conflict adânc atât cu iudaismul cât și cu păgânismul. Și acest conflict s'a început deja în viața Mântuitorului. Poporul ales nu l'a înțeles, ci în orbia sa sufletească îl răstignește pe lemnul sfânt al crucii, iar păgânii blăstămându-i și batjocorindu-i pe învățăceii Lui vreau ca să-i nimicească de pe fața pământului...

S'a început persecuția împotriva creștinilor, dar planul n'a succedat. Creștinii s'au ascuns în pânțele pământului și cu toate persecuțiile de trei sute de ani s'au înmulțit la număr așa de tare, încât la începutul veacului al IV-lea două tabere puternice au trebuit să se răfuiească.

Una e păgânismul, mulțimea mare și puternică a imperiului roman, care ținea morțiș la mitologia străbunilor, iar cealaltă e creștinismul, care se adăpa din izvoarele Vieții și din legea iubirii.

Lupta — în care numai păgânii s'au folosit de arme naturale — întrece vremile de jălnică pomenire ale lui Nero. Pe creștini cu duimul îi duc pe arena sură a circurilor, unde în armonia sfântă a vocilor de laudă și mărire a unui Dumnezeu se amestecă și glasurile sălbatice ale leilor și altor animale. Cete întregi de bărbați și femei sunt arun-

cați pe rug și cufundați în mare. Pușcăritele sunt pline de cei ce cred în Isus Nazarineanul și în iubirea lor nestrămutată mai bine ascultă de el, decât de chinătorii lor, cari aduc jertfe unui Jupiter. Zădarnice sunt persecuțiile, zădarnice brutalitățile. În locul picăturilor de sânge a martirilor se ridică mulțimea de sute și mii a creștinilor, căci precum a zis Tertulian „sângele martirilor este sămânța creștinilor”...

Dioclețian, crudelitatea încarnată în 305, proclamându-l pe Galeriu de urmaș abzie de domnie. Galeriu a fost vrednic urmaș a lui Dioclețian, deoarece din toate puterile se nizuia la stăpînire religioasă; cu mare turbare ucidea pe creștini și nu încetă decât la anul 311, când cuprins de un morb greu și-a dat sufletul. După moartea lui Galeriu peste împărăția romană a ajuns domn Constantin, având de coregenți pe Maxențiu (în Roma), Maximin și Liciniu. Maxențiu însă prin cruzimile sale a atras asupra-și o ură nespusă, așa încât Romanii au fost siliți să-l cheme pe Constantin într'ajutor. Constantin a ascultat de glasul chemător a Romanilor și știind că voința lui Maxențiu a fost ca să-i delature pe coregenți, se folosi de ocaziunea aceasta și în 28 Octombrie a anului 312 își duse oastea sa în Italia și înainta până în jurul Romei. Văzând Constantin, că oastea dușmanului e cu mult mai mare a început să ezite. În fine privește cu credință spre cer și chemând într'ajutor pe Dzeu, îndată a zărit pe cer în mănunchiul plin de raze sfânta cruce cu inscripțiunea: „IN HOC SIGNO VINCENS” — în acest semn vei învinge.

La această vedenie cerească sufletul lui se umplu de speranță. Noaptea în vis i s'a arătat Domnul și i-a poruncit să facă o flamură înfrumusețată cu semnul crucii și astfel să pornească în luptă. Constantin a ascultat și a secerat o învingere așa de strălucită încât însuș Maxențiu a perit în undele turburi ale Tiburului, iar Constantin a intrat triumfător în Roma.

Prin învingerea dela puntea Milvia se pune o nouă temelie lumii creștinești și prin urmare lumii universale. Învingerea aceasta e dintre cele mai mari evenimente a istoriei, a cărei însemnătate a influențat evoluția veacurilor ulterioare.

Constantin a simțit, a știut că cerul i-a venit spre ajutor. A voit să fie recunoscător. În anul 313 a și găsit modalitatea. Atunci a dat edictul din Milan, care pentru creștini e de mare importanță. *A conces libertate deplină cultului creștin*. Le-a redat bisericilor răpite; pe preoți i-a absolvat dela plățirea dărilor, cu un cuvânt le-a conces creștinilor libertate religioasă egală cu cea a păgânilor.

Această libertate religioasă a fost eluțată cu glorie ne mai auzită și dacă ne gândim la suferințele, cari le-au îndurat creștinii până la edictul din Milan, trebuie să mărturisim, că s'a împlinit din literă în literă profetia Mântuitorului despre soarta învățăcelilor, adepților săi: „în lume scârbe veți avea, ci îndrăzniți, că eu am învins lumea”...

Astfel biserica lui Hristos după o luptă de trei sute de ani a secerat triumful cel mai măreț!..

1600 de ani s'au împlinit dela edictul din Milan. Jubileul acesta l'a sărbătorit astan creștinismul. S'au ținut pretutindenea jubileuri la cari inimile celor prezenți s'au aprins de focul dragostii și al credinței. Cu toții, cari cu adâncă pietate au luat parte la acelea procesiuni au înălțat rugăciuni spre cer, rugându-se în genunchi ceasuri întregi preamărindu-l pe Marele Constantin. Cu toții, cari au sărbătorit, erau fericiti și mulțumiți, căci simțeau în inimile lor un mare dar: libertatea religioasă, libertatea conștiinței.

Și noi Românii, cari n'am sărbătorit la văzul lumii creștinești, ne-am bucurat din întreg sufletul nostru de acest jubileu și cu inimile noastre ne-am închinat memoriei Marelui Constantin. Și dacă sentimentelor noastre n'am dat expresie vizibilă se explică — poate — din împrejurarea, că a trebuit să ne luptăm pentru libertatea religioasă, libertatea conștiinței.

Edictul marelui împărat l'au nimicit dușmanii noștri... Sau este vre-o unul care să nu observe, că libertatea bisericești noastre în zilele de acum — în veacul al XX-lea — nu e mai puțin periclitată ca la începutul veacului al IV-lea? Acela să se gândească numai la luptele noastre abia trecute. Nu voiu începe cu tragedia suferințelor noastre, deoarece știut este că *dușmanul nostru, păgânismul cel nou se luptă și cu mai mare putere și cu mai moderne arme ca cel vechiu*...

Pentru noi jubileul acesta să fie un îndemn pentru eluțarea adevăratei libertăți religioase. Să fim tari și statornici în această luptă, căci cauza e sfântă și dreaptă, iar dreptatea nu pierie niciodată.

Vom avea și noi vreme să jubilăm. Căci precum s'a spus adeseori în coloanele „Românului”: Noi mai putem aștepta și cu cât așteptăm mai mult cu atât va fi mai bine...

Vasile P. Borleșteanu.

Dorințele Slovacilor. Ziarul slovacesc *Narodnie Noviny* scrie un articol intitulat „Pretențiile Românilor”. Autorul se plânge că guvernul nu ia în seamă decât dorințele de ordin național ale Românilor, disconsiderând cu totul dorințele Slovacilor, cari au același titlu în cadrele statului ca și Românii. Cauza este a se atribui indolenței poporului și clasei intelectuale slovaccești. Spune apoi autorul că națiunile nemaghiare din patrie au încheiat o solidaritate între ele la 1895 și că Românii n'ar trebui acum să negocieze cu guvernul separat. Românii par a-și fi călcat cuvântul.

trecheri; avem ghiată, și un roiu de tineri, teologi, candidați de avocat, medici, funcționari de bancă, Domnișoare? Sunt și domnișoare, dar mai puține, și ce e de căpetenie, nici una nu se poate asemăna cu scumpele mele nepoate. Înțelegeți bine că pentru mine ar fi cea mai mare satisfacție să le arăt lumii. Dacă nu pentru alta, apoi pentru mine lăsațile să vie. Puteți ști că vor fi tot așa de grijite ca și la voi acasă.

M'aș supăra mult dacă peste două zile nu le-aș vedea la mine în casă, pentrucă în cazul acesta, aș fi silită să viu eu după ele, și pe gerul acesta ar fi destul de greu pentru o biată bătrână ca mine.

Poate că m'am temut pe bună dreptate că voi nici n'ați spus încă fetelor nimic, azi le-am scris și lor, și astfel, bătuți din trei părți nu cred să nu vă dați bătuți.

A voastră mamă.

P. S. Pe Joi aștept copilele la gară, la trenul de 2 după prânz.”

II.

Stat intim între părinți.

Mama: Am făcut, într'adevăr, foarte rău că nu i-am scris nici un șir bătrânei. Trebuia, cel puțin, să-i mulțumim pentru bunăvoință. Ori-cum am judeca, tot e bunăvoință din partea ei, tu ști-ți ce venite are ea, din ce trăește. De multă vreme va fi trebuit să tot pună de-o parte, ca acum să poată face o bucurie copilelor noastre.

Tatăl: Trebuia să-i răspundem, dar tu ști foarte bine, că nu știam ce. Poate știm acum?

Mama: Cred că știm.

Tatăl: Așa dar să le lăsăm la bunica lor? Dar nu ne-am repetat zi de zi primejdiiile în cari pot cădea? Nu ne-a silit chiar asta să întârziem cu răspunsul? O, se înțelege, nu ne-am gândit la vr'o primejdie morală, cum văd că mă acuză bătrâna.

Mama: Dar la ce ne-am gândit?

Tatăl: (c'un fel de uimire) Păi, bine, ți-ai uitat? N'am discutat împreună, de perfect acord, asupra acelor primejdii?

Mama: (privind spre fereastră) Nu-mi mai aduc aminte.

Tatăl: (cu mânie) Se poate? Dar cum să-ți uiiți când și înainte de prânz am vorbit despre asta?

Mama: (tot spre fereastră) Despre ce?

Tatăl: (îsbucnind) Ei, comedie, se înțelege că te prefaci! N'ai zis chiar tu: „Fiecare să trăiască în condițiile în care se află. A părăsi mediul în care are să ni se desfășoare toată viața pentru a trăi câteva zile într'alt mediu, e primejdios. Vezi lucruri pe cari nu le vei mai vedea, te gândești la ele toată viața, și te simți nenorocit pentrucă le dorești în zadar.”

Mama: (oftând încet) Se poate că m'am înșelat!

Tatăl: (cu mânie) Ba nu te-ai înșelat de loc, ci ai spus un mare adevăr. Ce folos am eu că văd la un an odată o reprezentație teatrală, ori

ascult un concert? Da, e adevărat, simt atunci o adâncă delectare sufletească, dar după ce viu acasă ce simt? Săptămâni întregi mă torturează gândul: pentru ce nu mi s'a dat să pot gusta aceste frumuseți zi de zi. Și mă blastem pe mine insumi pentru ce m'am dus la concertul acela. Dacă rămâneam acasă nu puteam inseta după frumuseți pe cari nu le știu. Vai, dar cum să nu fie adevărat! Cine ar putea trăi dacă soarele s'ar arăta numai pe un ceas într'o săptămână, ori chiar într'un an? Și nu mi-ai spus tu singură: „Mă simt așa de abătută de câte ori vin dela oraș?”

Mama: Am zis, dar mi se pare că mă simțesc abătută pentrucă sunt obosită. De câte ori merg la oraș am atâtea de târziu, trebuie să alerg atâtea!

Tatăl: (ironic) Explicarea asta acum îți vine în minte, de sigur! Tu ști bine pentru ce ești abătută, pentrucă îți pare rău să părăsești orașul. Mai mult, ți-e urât să te întorci în satul tău, pentrucă, pentru o femeie, e mai frumoasă viața dela oraș. Da, e o mare deosebire să te plimbi prin parcuri pe bulevardele pline de lumini și de minunile modei, și între bucătăria noastră sau războiul de țesut. Dacă n'ai fi mers la oraș, gândurile acestea nu ți-ar fi venit în minte, și ai fi rămas mulțumită, ca în lungile intervale când nu ești din sat.

Mama: Te înșeli. Eu nu mă simt nefericită la sate. Dacă ași fi știut că nu mă pot împăca cu viața asta, nu mă măritam după tine.

Invinuirile aceste ale ziarului numit sunt lăra temei, pentru că partidul național român va apăra și în viitor, cu aceeași sinceritate ca în trecut, toate aspirațiile firești și legitime ale nobilului popor slovac. Partidul național român n'a depășit limitele solidarității de interese cu Slovacii și așteaptă ca atitudinea lui să fie judecată cu obiectivitate, mai ales după ce încă nu s'a întâmplat nimic ce să poată da prilej la discuții de natura celor din „Narodnie Noviny”.

Un alt ziar slovacesc, *Krestán*, cere ca contele Tisza, — după ce a dat ascultare Croaților și Românilor(??!) să asculte și doleanțele Slovacilor cu aceeași seriozitate. Acest ziar e susținut de partidul clerical maghiar (néppárt) și bine face *Slovensky Denník*, organul naționalist al Slovacilor, când respinge cu mâhnire amestecul avocatului nechemat și atât de suspect. Pe timpul coaliției partidului clerical a tolerat — deși era la putere și el — toate infamiile politice împotriva Slovacilor.

Criza guvernului austriac. Clubul polon prin o hotărâre luată alaltăieri l'a exclus pe deputatul Stapinski din sânul său. Aceasta a avut apoi ca urmare, că Stapinski în ședința de alaltăieri a camerei austriace a destăinuit toate amănunțele acuzației de corupție ridicate de ministrul galician Dlugos împotriva lui.

Contele Stürgh, imediat la începutul ședinței de ieri, a răspuns la destăinuirile lui Stapinski și a recunoscut, că de fapt în Ianuarie 1910, fiind rugat din partea unor bărbați politiciști distinși ai Polonilor a dat din fondul disponibil al ministerului său suma necesară pentru cumpărarea unui ziar opoziționist de către clubul polon. Acest ziar a fost condus apoi de Stapinski.

Declarațiile contelui Stürgh a provocat un mare șocot de nemulțumire între membrii camerei. Deputatul polon Daszinsky a propus deschiderea discuției asupra răspunsului primului ministru. Guvernul de sine înțeles a fost foarte neplăcut atins prin aceasta propunere. Votându-se asupra propunerii guvernul a fost majorizat, rezultând 150 voturi pentru propunerea lui Daszinsky, iar numai 140 contra. Rezultatul acesta a arătat lămurit, că guvernul și-a pierdut majoritatea în cameră.

Guvernul austriac, după cum se anunță, după cele întâmplate e ferm hotărât să închidă camera și să pună în aplicare paragraful 14.

Vacanța de Crăciun a camerei. În ședința de ieri și de azi camera ungară a rezolvit în absența opoziției o mulțime de proiecte, între cari cele despre căile ferate bosniace, exactorații de stat și despre prolongirea convenției fi-

nanciare cu Croația. Desbaterea proiectului despre reforma presei se va continua după vacanța de Crăciun.

În ședința de ieri președintele camerei a amintit despre împlinirea etății de 50 ani a moștenitorului de tron. Camera a însărcinat pe președinte a aduce la cunoștință moștenitorului de tron, din acest prilej, omagiile ei.

Azi camera s'a amânat până după vacanța de Crăciun, care va ține până în 12 Ianuarie. În 30 Decembrie, camera va ține încă o ședință formală în care i se va aduce la cunoștință hotărârile camerei magnaților, care va ține ședință în 29 Decembrie.

Consiliu de miniștri. Azi, după ședința camerei, a avut loc un consiliu de miniștri, u' timul în acest an. În acest consiliu, contele Tisza a raportat despre alegerile din Croația și despre *amănunțele pactului cu Românii*. Celelalte obiecte, după cum anunță comunicatul oficial, au fost agende curente.

Voci din presa ungurească.

Arad, 20 Decembrie.

În numărul său de ieri, ziarul socialist *Népszava* publică un articol al fostului deputat kossuthist Árpád Bozóky, care dă cele mai ciudate soluții din câte s'au văzut în lungul proces al chestiunii românești din Ungaria. Autorul crede că Ardealul poate fi salvat numai prin — socialiști. Guvernul să „steargă” gimnaziile și celelalte școli medii românești și să facă școli ungurești de toată categoria. În școlile statului să se învețe și limbile diferitelor populații din țară, ca funcționarii de mai târziu să poată „lumina” poporul asupra divergenței dintre interesele lui și cele ale clasei inteligente românești. Partidul socialist să-și crească *oratori anume pentru poporul românesc*. Invățătorul de stat să contracareze pretutindeni „influența naționalistă a popii”. Guvernul să ajuțe pe candidații partidului socialist la alegerile parlamentare, așa ca circumscripțiile românești să trimită în cameră vre-o 40 de deputați socialiști. În felul acesta partidul socialist va îndeplini o misiune culturală, și una maghiară în același timp.

Deputații români nu sunt democrați, ci soviniști români „în cel mai balcanic înțeles al cuvântului”. Poporul știe acest lucru. Poporul iubeste școala ungurească și cu ajutorul ei se vor preveni noi băi de sânge ca cea dela Zlagna în 1848. Dacă se lasă lucrurile în făgășul de până acuma vom asista la un război tot atât de înfiorător ca cel din Balcani.

Aceste și alte nostimade se debitează în ar-

ticolul fostului deputat kossuthist Bozóky, despre care bănuim că e de același păr cu „kohn-frații” dela Népszava.

Din partea sa, ziarul, concludă că *singură socialdemocrația face o politică sănătoasă și e însăș politica pe care se razimă azi unitatea statului*.

Bun e Dumnezeu, — „ideea” a ajuns să fie apărută de evreii socialiști!

În *Pesti Hirlap* de ieri și de azi se publică două articole asupra relațiilor române-sârbe. Autorul și-a cules „informațiile” în cercurile bucureștene.

Spune, că în faza a doua a războiului balcanic stratagema Serbiei a fost dictată de atașatul militar al României la Belgrad, d. v.-colonel Christescu. Dealungul Prutului ar fi stat, pe timpul operațiunii sârbo-române, trupe rusești îngrind pe distanțe enorme malul râului.

Se repetă apoi cunoscutele „desvăliri” în ce privește existența unei convenții româno-sârbe și se descriu manifestațiile antiaustro-ungare din România. În România nici chiar ofițerii de stat major n'ar fi făcând un secret din dorința lor de-a trece cât mai curând Carpații spre Ardeal. Ei au chiar sperat, în timpul expediției balcanice un ordin în această privință.

Firește, concluziile se îmbie de sine publicului maghiar și ovreu: România și în genere toți Românii sunt perfizi, sapă la temelile Austro-Ungariei; ei trebuie reglementați, maghiarizați, huiduiți, loviți, întemnițați și — poate chiar spânzurați prin cele becuri mândre ale acestei Palestine.

Același ziar dă două comunicate, în sensul cărora tratativele cu contele Tisza în chestiunea românească ar fi de pe acum perfecte.

Nu mai reproducem afirmațiile ziarului, după ce sunt veșnic aceleași. Respingem numai, — cu răbdarea omului care e obsedat mereu de o insectă obraznică — că informațiile din *Pesti Hirlap* nu sunt exacte. Amănunțele tratativeor, precum și faza lor actuală vor fi cunoscute abia peste vre-o săptămână. În afară de factorii implicați direct nimenea nu poate să fie încă orientat.

Alkotmány, organul preotimei romano-catolice scrie un prim articol intitulat „Afiul românesc”. Spune că împăciuirea Românilor din Ungaria se face în urma presiunii evenimentelor externe. Cu cât România e mai tare, cu atât chestia românească în Ungaria devine mai actuală, mai arzătoare. Ungurii și-au pierdut valoarea în comparație cu Românii și dacă contele Tisza nu vrea să recunoască presiunea evenimentelor externe, el vrea tocmai să ascundă slăbiciunea Ungurilor.

Tatăl: Numai cât nu e frumos să schimbăm șirul conversației! Nu despre asta a fost vorba, ci numai despre primejdiiile pe cari le poate oferi un mediu când apărem în el numai din când în când. Și pe lângă ce-am spus, mai este încă una, aplicarea spre lux.

Mama: (părând a nu înțelege) Aplicarea spre lux?

Tatăl: Da, spre luxul, care la sate, nu-i decât o curată risipă de bani. Păi bine, cum de te faci iar că nu pricepi? N'ai spus tu: „In anii cei dintâi mi-a trebuit multă luptă ca să mă mulțumesc cu două pălării pe an?”

Mama: Am zis, dar mi se pare că lupta n'a fost chiar așa de mare! Ba mă gândesc că n'a fost nici o luptă, îndată ce am priceput că nu-mi vede nime pălăriile.

Tatăl: (desperat) Iti renegi principiile, dragă. Bine, eu n'am să mă împotrivesc mai mult. Dacă tu dorești, dacă tu afli de bine ca fetele noastre să meargă la bunica lor pe câteva săptămâni, — ducă-se. Numai cât să nu fiu eu vinovatul dacă, reîntorcându-se, vor oîta și nu se vor mai simți bine la noi. Nu-i vorbă, simt că fac un păcat când le las să părăsească dulcea lor liniște de-acasă, să-și părăsească lucrul care le face atât de bine și le păstrează tinereta.

Dar nu eu voi fi vinovatul dacă peste patru-cinci săptămâni se vor oîta și nu vor mai intra la războiu decât oîtând, ori poate nici așa. Ehe!, pricep eu ce serie bătrâna, să lăsăm copilelor tinereta lor. Numai cât ea nu știe că tinereta dela sate e sălbatică: isbugnește cu putere și nu mai poate fi readusă în matca domoală de mai înainte.

Mama: Nu-i de lipsă să treci numai decât în filozofări atât de înalte! Despre ce e vorba? Să ne înstrăinăm copilele? Să le lăsăm un an la oraș? Ce-s patru săptămâni? Fi sigur, nu se vor schimba în atâta vreme așa de radical, și, la vremea lor, vor putea fi preotese tot așa de cinstite și de modeste ca și mine. E vorbă de câteva raze de soare.

Tatăl: Eu judec despre mine; de altfel orice judecată spunem, e a noastră, personală. Și eu îți spun atâta: dacă mi-ar fi dat, acum că-s bătrân — să trăesc patru săptămâni într'o metropolă culturală să zicem, nu m'aș mai întoarce în sat cât e veacul, de asta te asigur. N'aș mai putea trăi în sat.

Mama: (cu duioșie) Da, simțemintele tale au rădăcini foarte adânci. Știu, știu! Dacă nu pot fi satisfăcute deplin, și totdeauna, e mai bine dacă le lași să doarmă. Dar nu sunt toți

oamenii așa. Și, în special, noi femeile ne știm mîdia mai ușor, și mai ușor ne acomodăm. Sub o singură condițiune, însă: dacă ne ajută dragostea unui bărbat. Voi spuneți cuvintele: „cu tine și la marginea lumii”, dar noi, femeile, le simțim. Fi sigur că, având și fetele noastre parte de acest razim în viață, se vor simți bine și într'un sat, chiar dacă vor sta acum patru săptămâni la oraș. Eu n'am trăit pân'am fost de optsprezece ani tot la oraș?

Tatăl: Da, tu! Inse...

Mama: Nu e bine să credem ce e mai rău, căci nu numai răul are drept de existență.

Tatăl: Inșă fetele ar putea să nu-ți sameneție, și atunci facem rău că le trimitem la bunica lor.

Mama: Oho, acum pari chiar prea grozav! N'ai nici o teamă! Și apoi, biata mama, le-a făcut și haine, le-a cumpărat ghețe și pălării. Am răni-o prea adânc dacă nu i-am împlini dorința.

Tatăl: Ei bine, fie! Dar să le duci și să le aduci tu.

(Va urma.)

În acelaș sens scrie și ziarul Kossuthist *Magyarország*.

Andrássy și Apponyi au spus-o: problema românească trebuie deslegată aici în internul țării — și, anume, prin fortificarea egemoniei maghiare, prin afirmarea superiorității culturii maghiare etc. Cu un cuvânt — de ce n'o spuneți verde sfintele voastre dela Alkotmány? — Românii trebuie striviți naționalicește și mai mult ca în trecut. Numai așa va dispărea efectul mortifiant al „afiului”.

Cum s'a petrecut scandalul dela Iași?

— Amănunte. —

Arad, 20 Decembrie.

Despre scandalul ce a avut loc la Iași în Dumineca trecută și despre care am publicat într'un număr trecut o corespondență, găsim în ziarul „Evenimentul” următoarele interesante amănunte:

„Încă dela orele 9 pâlcuri, pâlcuri de Evrei începură să se îndrepte spre sala „Caragiale”, — fiecare având sub paltonul sau pardesiul său câte o scurtătură, iar unii câte o hârđiță și câte un hârđet mic, ca lopata Lieneman.

La orele 10 sala întreagă era ocupată de Evrei, iar pe scenă stăteau simandicoasele murte ale „oratorilor” cari se hlizeau din când în când la „tovarășii lor” în întreaga sală nu erau decât 21 de Români, meseriași sindicaliști. Peste câteva minute își face apariția un grup de 10—12 studenți care ia loc în partea stângă a salei.

Intrunirea se deschide la orele 10 și un sîert de către d. Ghristescu din București.

La un moment dat un scandal enorm se produce între acești studenți și Evreii din sală în fruntea cărora se afla cunoscutul pungaș evreu Weissman, fost servitor la antiquarul Kuperman și alți încă vre-o 4—5 pungași, vânzători de prin prăvălii. Sub îndemnul acestora, puzderia de Evrei din sală a năvălit cu ciomegile pe cari le scoaseră de sub paltoane, asupra studenților, atacându-i și strigând: „Să iasă afară, pe ei băeți”; în acest timp studentul Ionescu este grav lovit în cap cu un ciomag, iar ceilalți dați cu forța afară. Provocați de această îndrăzneală eșire evrească, studenții după ce s'au adunat afară, în număr mai mare, au cerut ca să fie lăsați, să intre înăuntru. Evreii cari erau postati cu ciomegile pe anțelele sălei, amenințau cu obrăznicie pe studenți. La un moment dat studenții se reped pentru a intra pe cele 2 uși înăuntru; imediat Evreii încep a strica din toate părțile geamurile cu ciomegile, cu scopul de a înfricoșa pe studenți.

Atunci studenții văzând această îndrăzneală fără margini și fiind atacați din nou în gangul hotelului „România” de puzderia de Jidani, cari aruncau în ei cu securi, hârđete, scânduri, ciomege, sticle, pietre, etc., se aruncară în sală cu furie unii pe geamurile stricate, alții pe cele 2 uși cari fuseseră deja distruse și pătrund înăuntru, unde se începe o luptă, care ține vre-o 10 minute și care s'a sfârșit cu alungarea tuturor Jidanilor dimpreună cu „oratorii” lor și cu înlocuirea steagului roș prin tricolorul național.

În timpul luptei Jidani și balabustele lor aruncau din loje cu scaune în studentime însă luați pe o parte și alta ei au spart lojele, unii sărind jos dela o înălțime destul de mare, alții aruncându-se pe scenă și fugind pe din dos, prin grădina fotografului Weiss și prin lăptăria Dimitriu, în stradă. E de notat că sindicalistul Bujor n'a scăpat nici el nechelfănit. D-rul Ghe-

lerther s'a ascuns după soba fotografului Weiss, iar un mare număr de Evrei se urcară pe acoperișul sălei „Caragiale” unde stăteau pitulați pentru a nu fi văzuți de manifestanți, cari deveniră din ce în ce mai furioși din cauza acestui atac mișelesc preparat dinainte de Jidani organizați în bande contra Românilor.

Sala fiind luată cu triumf, studentimea și numerosul public românesc ce se adunase afară și înăuntru sălei, începu să cânte „Deșteaptă-te Române” și „Pe al nostru steag”. În acest timp intervenind poliția, care sosise la fața locului în mare număr în frunte cu d. prefect Stroja, manifestanții sunt împrăștiați, făcându-se și mai multe arestări.”

Telegrama d-lui Iorga.

Din acest prilej d. prof. Iorga a adresat studenților următoarea telegramă:

„Ca profesor al vostru vă exprim regretul meu că în capitala vechei Moldove viața Românilor e amenințată de bande de străini și instrăinați”.

Scrisoare din Garansebeș.

— 19 Decembrie.

Zilele trecute au avut loc în orașul nostru alegerile de membrii în reprezentanța comunală. Au fost vacante 12 locuri de membrii ordinari și 6 suplenti. Dintre acestea — în urma compromisului făcut — partidul național român a avut să aleagă 3 membrii ordinari și 1 suplent.

Cauza, că partidul nostru nu s'a putut afirma la alegeri cum ar fi trebuit, este puținul interes, ce se arată la compunerea listelor alegătorilor. În consecință alegătorii noștri reprezintă un număr dispărent în proporție cu procentul mare al alegătorilor străini.

Lipsa de o organizație mai solidă, apoi puținul interes ce-l arată fruntașii din loc ai partidului față de nevoile mari ale poporului, și mai ales tactica greșită a unor conducători în afacerile noastre publice, au fost cauza, că la alegerile de față am reușit numai cu 3 reprezentanți ordinari și 1 suplent.

Sperăm însă, că în viitor aceste neajunsuri vor fi înlăturate și interesele partidului național vor fi cu mai mare demnitate apărute.

Se pare, că ne desmeticim tot mai mult din amorteala ce stăpânea înainte cu 4—5 ani spiritele în societatea românească de aci.

„Societatea rom. de cântări și muzică” d'n Garansebeș, care acum 4 ani numai cu greu a putut fi scăpată din ghiarele burdismului — ce infectase întreaga viață socială dela noi — dă semne, că a aflat în sfârșit calea adevărată ce trebuie să urmeze.

Conducătorii ei, cari au avut curajul să o salveze — scoțându-o de sub conducerea regimului burdist — caută azi, ca printr'o reorganizare radicală a acestei societăți, să-i asigure pentru totdeauna rolul ce trebuie să-l joace în viața culturală de aici.

Azi, această reuniune, care era să devină o armă puternică în mâinile dușmanilor noștri, rușinându-se de trecutu-i, pare, că o să închiege sub drapelul ei pe toți Români de bine ai orașului nostru.

Cum orice plan frumos numai prin lupte și griji multe se poate realiza, tot așa și această societate a avut să treacă prin multe încercări, până a ajuns la stadiul în care se află azi.

Răul cel mai mare era lipsa de dirigenți deștojnici, apoi cercetarea neregulată a vechilor coriști.

Pentru a sana odată aceste neajunsuri, pre-

ședintele societății d. Dr. Cornel Corneanu a convocat zilele trecute o conferință a intelectualilor din loc, la care conferință, în urma vorbirilor însuflețite ținute de d. președinte, apoi d-nii Ștefan Jianu secretarul reuniunii, Ilie Orzescu și Iuliu Vuia, s'a luat hotărârea, ca toți cei prezinți să intre ca membrii activi ai Reuniunii.

D. prof. A. Sequens, văzând însuflețirea generală, a primit conducerea proiectatului cor, cerând să-i ajute în conducere și tânărul prof. seminarial d. Alexandru Buțiu.

S'a ținut apoi o consfătuire a doamnelor și domnișoarelor, cari — spre lauda lor — nu s'au dat mai pe jos decât domnii. După ce vorbesc d-nii: Dr. C. Corneanu, Șt. Jianu și prof. I. Orzescu, s'a decis unanim, ca toate d-nele și d-soarele să se însire de membre active ale corului.

Nu pot să nu amintesc, că damele cele mai de seamă ale societății românești din loc, și-au ținut de datorie să se pună și ele în fruntea noiei mișcări pentru reorganizarea corului. A produs însuflețire mare intrarea ca membră activă în cor a d-nei Elvira Becker, sora, apoi a dnei Mărioara Dr. Morariu, nepoata Prea S. Sale, împreună cu dnele Vjctoria Dr. Budințianu, Zenuta Dr. Grădinaru, Elena Dragomir, Valeria Rațiu, Căltiun și altele.

Probele cu corul nou s'au și început deja.

Dorim, ca această însuflețire a celor mai distinși membrii ai societății românești din loc, să nu fie numai foc de paie, ci o muncă rodnică pentru binele neamului...
Siminic.

Din Ploiești.

Dela Ligă. — Jubileul liceului. — Monumentul lui Cuza-Vodă.

18 Decembrie.

Fără îndoială că una din cele mai active secții ale Ligei Culturale este și secția noastră locală. Comitetul secției locale prin munca pe care a depus-o și prin prețiosul concurs al celor câteva sute de membri pe care-i numără secția Ploiești, a făcut să se creeze o viață culturală din cele mai frumoase în orașul acesta eminentamente comercial.

Din activitatea din ultimul timp a Ligei Culturale trebuie să menționăm marea întrunire organizată în chestiunea evreiască. O mulțime imensă a protestat în contra cererilor evreilor din țară cari se agită acum cerând drepturi.

Apoi în ziua de 17 Noembrie d. profesor N. Iorga, a ținut o conferință pentru mărirea fondului Ligei, când a vorbit despre: „In ce sens facem noi o politică austriacă”.

Duminecă 1 Decembrie s'a început seria șezătorilor, atât de gustate de public în anul trecut. La această șezătoare, după cuvântul de deschidere al președintelui secției preotul Gh. Chirică, dl profesor Gh. Popescu-Ciocânel și-a dezvoltat conferința anunțată „Despre chestia evreiască”. Prin bogăția materialului și sintetizarea lui conferințiarul a făcut din această conferință un adevărat studiu, pentru care a binemeritat aplauzele numerosului auditor. După conferință dl profesor d. Munteanu-Râmnic, secretarul Ligei, cu măestria-i cunoscută a cetit o admirabilă pagină din Caragiale precum și poezia lui Zaharia Bărsan: „Ca mâni va bate ceasul”, găsind cu această ocaziune și câteva cuvinte calde pentru ziaristul român din Ardeal, dat în judecată pentru publicarea susnumitei poezii.

Șezătorile acestea ale Ligei au loc în fiecare Duminecă, și au de scop ca pe lângă o distracție sănătoasă să se răspândească și cât mai mult principiile acestei instituții de cultură națională.

„KRISTÁLY”
FABRICĂ DE SPĂLAT CU ABURI
GLUJ (KOLOZSVÁR).

Pachetare gratuită.
La lucrări de peste 10
coroane. expedierea se
face franco. (Kl 1548-52)

Curățire și vopsire chimică
de haine în orice culoare.

Călcare lucie de gulere. Co-
mantela din provință se execută repede.

Duminică 9 Decembrie va vorbi dl avocat I. V. Tomescu, despre „Evoluția căsătoriei”.

Un eveniment de o deosebită importanță culturală va fi desigur jubileul de 50 de ani dela înființarea liceului „Sfinții Petru și Pavel” din localitate, care se va sărbători în Octombrie 1914. Se știe că liceul ploesteanu a fost înființat ca gimnaziu în anul 1864 și apoi prin 1895 a fost transformat în liceu. Pentru a se da o cât mai mare strălucire acestor serbări profesorii liceului au ales o comisiune care să se ocupe anume cu organizarea lor. Comisiunea se compune din dnl *Pană Popescu*, directorul liceului, dnl profesor *C. Rigu*, *E. Flavian*, *D. Munteanu-Râmnic*, *C. S. Popescu*, *Enache Ionescu* și *Grigore Orășanu*.

Deasemenea toți foști elevi ai acestui liceu sunt rugați, ca să comunice direcțiunii anul când au absolvit, precum și actuala lor situație, pentru a servi la alcătuirea istoricului liceului.

Încă de anul trecut s'a format în localitate un comitet compus din mai multe persoane de seamă, care a luat inițiativa de a se ridica și în orașul nostru un monument marelui nostru domn Cuza-Vodă.

S'a strâns un fond destul de frumos și acum în urmă chiar dl profesor *A. D. Xenopol*, a venit în orașul nostru și a ținut o conferință tot pentru acest scop. Se crede că în curând vor începe lucrările monumentului, care va fi așezat în Piața Cuza-Vodă chiar în fața casei unde a locuit Cuza, când a venit pentru prima oară în Ploiești.

Gh.

Alegerile în Bulgaria.

— Dela corespondentul nostru special. —

Sofia, 17 Decembrie.

În cifre precise rezultatul alegerilor parlamentare în Bulgaria este acesta: partidele guvernamentale au reunit 95 mandate, cele opoziționiste toate împreună 109 mandate, repartizate cum urmează: agrarieni 47, socialiști marxșiți 20, socialiști independenți 17, democrați 14, radicali independenți 5, diferiți 6 (Gheșof 5, Zankof 1). Numărul total al deputațiilor este acum 204 în loc de 213; diferența rezultă din partea cadrilaterului.

Caracteristic este succesul partidelor din opoziție contra celor dela putere; și mai ales în detrimentul partidului progresist-liberal condus de Daneff. Raliându-se la partidele socialiste, poporul a voit să manifesteze contra celor ce au guvernat până acum țara, ducându-o spre dezastru.

Alegerile acestea au fost cele dintâi după noul sistem electoral, sistemul reprezentăției proporționale. După acesta, Bulgaria e împărțită pentru scrutinii în 12 colegii electorale. S'a votat după liste; partidele au depus, 14 zile înainte de ziua alegerii, lista candidațiilor lor la tribunalul cercului respectiv. Aleși au eșit candidații cari au obținut un număr de voturi egal ori mai mare decât cvoțientul numărului votanților divizat cu numărul deputațiilor plus 1.

Fiind guvernul cu cei 95 partizani ai săi față de 109 opozanți în minoritate, ministerului actual îi este imposibilă orice acțiune. Primul ministru Radoslavoff a încercat să detașeze de lângă opoziție pe cei 47 agrarieni. Tratatările sale cu fruntașii acestui partid agrar în vederea unei colaborări cu guvernul n'au dus la rezultat: agrarienii au respins propunerile premierului, și i-au răspuns că, dincontră, atitudinea lor îi este hotărât ostilă, cum se va vedea aceasta din cele dintâi proiecte de lege ce vor propune Sobraniei și în care ei vor cere reducerea listei civile a regelui, și desființarea apanelor principilor regali.

Se crede că zilele guvernului Radoslavoff sunt numărâte. Probabil, regele va însărcina pe Malinoff cu formarea noului cabinet. Malinoff apoi va disolva camera și va face noi alegeri în speranța că ele vor rezulta mai favorabil pentru guvern și pentru coroană.

CRONICA SCOLARA

Abecedar și Abecedare.

Ideia dlui Dr. O. Ghibu, ca la un Abecedar cum se cade, să colaboreze cel puțin un pedagog, un poet și un pictor, de mulți poate — și mai ales de autorii Abecedarilor existente — n'a fost primită cu căldura cuvenită.

Mulți vor fi zicând: Recunoaștem că pedagogul e indispensabil la un Abecedar, la cărțile de școală peste tot, dar ce caută aici poetul, pictorul mai ales? Și consecvent, acești factori însemnați lipsesc aproape cu totul din Abecedare.

În locul productelor literare scrise de adevărați literați, găsim cu duimul piesele și poeziile publicate, cari prin prea vădita lor tendință de moralizare, produc de regulă efectul contrar. Elevii cetesc astfel de produse fără nici o plăcere, abia apucând să treacă odată peste ele. Au trecut, le-au uitat. De simțit n'au simțit nimic, nici când le-au citit, nici după aceea. În „Elemente de Metodica” de Ana Conta-Kernbach găsim următorul caz relativ la astfel de produse: „O fetiță de 7 ani zicea: „Știu ce are să spue doamna: o poveste cu copii, cari s'au cumințit fiindcă... Eu cunosc o mulțime de copii, cari nu-s cuminți și tot nu pățesc nimica!” Și foarte consecventă, fetița nu mai era atentă ori de câte ori era vorba de povestiri”.

Altcum stă lucrul cu produsele literare adevărate. Aici joacă rol fantezia. Conișul se transpune în starea personală din povestea ce o cetesc. Aprobă ce e bun, condamnă ce nu-i convine. Pe neștiute se produc în el sentimente de milă, de dragostea deaproapelui, de adevăr, de modestie, de hârnicie etc.

Mai neglijat decât poetul e pictorul. Pentru că despre cele câteva „chipuri” puse lângă cuvintele normale, nu se poate spune nici decum că ele ar fi artistice lucruri. Tot așa de fără gust sunt și icoanele, cari reprezintă sala de învățământ, casa și curtea cu toate animalele așezate în cea mai nenaturală ordine. Aceste chipuri — pe lângă că sunt prinse izolat: ici un ie, colea un fus ș. a., pe baza cărora nu se pot face nici exerciții de vorbire, așa după cum le prevede „Planul de învățământ” — mai au și scăderea, că neprezentând ceva întreg, bine încheiat, ci numai părțile acestuia, împrăștie mîntea elevului în cele patru vânturi, lucru condamnat de pedagogie.

Dar și din punct de vedere artistic sunt de condamnat aceste chipuri sarbede. Ele sunt întocmai ca și piesele și poeziile fabricate: inimei nu dau nimic, nu dezvoltă nici un simțământ pentru frumos. Se va zice: Conișii nici n'au lipsă de așa ceva, căci înțeleg. Foarte adevărat. Dar ei nici n'au lipsă să înțeleagă; n'au lipsă să știe de efect de umbră, de lumină de perspectivă ș. a., e destul dacă simt.

Treptat vor și înțelege. Dacă însă această parte a sufletului va rămânea neglijată în școală, neglijată va rămânea și în viață. Avem destule dovezi. Mi s'a dat prilejul s'aud, cum niște țărani spuneau, că e mai frumoasă zugrăveala unor icoane făcute de un zugrav din comuna învecinată, decât cea făcută de un adevărat pictor, cu școala de arte frumoase din

München. Cauza e a se căuta în împrejurarea, că acei oameni n'au fost împărțșiți nicicând și de o educație artistică.

Cu totul altă înfățișare ar lua un Abecedar, dacă s'ar ținea seamă și de aceste cerințe indispensabile.

Câteva exemple:

Pentru cuvântul normal „mamă” s'ar folosi ca icoană corespunzătoare o reproducere după pânza lui Kimon Loghij „Pe prispă.” Lângă cuvântul „fată” s'ar reproduce „Ileana Cosinziana” de acelaș pictor; pentru cuvântul „cap” s'ar folosi icoana „Ultime raze” de același, „Tărăncă” sau „Tărăncuță” de St. Luchian, sau „Studju” după G. Brâncuș. Pentru „car” „Car cu boi” după N. Vermont; pentru cuvintele „fus” sau „furcă”, „Visul ciobanului” după N. Grigorescu; pentru „oi” „O dimineață de vară” de acelaș ș. a. ș. a.

Un abecedar cu astfel de reproduceri, cu adevărat artistic, ar fi, de sigur, superior tuturor celor existente, ar fi ideal. Pe școlar nu-l va mai prinde mirarea că vede un „chip”, care reprezintă numai fusul, și nu știe de ce. El ar vedea și furca, ar vedea și pe aceea care țoarce, ar vedea viața, ar simți arta. Ar contempla turma de oi așa dupăcum a văzut-o artistul și imprimată-i va rămânea pentru toată viața.

Știm că autorilor de până acum nu li-a stat în putință a face lucrul acesta, din cale afară de anevoios, dar tocmai pentru acea trebură să ne imbucure foarte mult faptul, că d. Dr. O. Ghibu l'a sulevat, și poate cu ajutorul lui D-zeu îl va și înfăptui.

Îi dorim deplină isbândă.

Vasile Zdrenghea, învățător.

INFORMATIUNI

Arad, 20 Decembrie 1913.

Mresul vremii. Institutul meteorologic anunță: frig, zăpadă.

Prognostic telegrafic: frig.

Temperatura la amiazi a fost de — 2.0 C.

Manifestație în Italia pentru prințului Carol.

Toate ziarele independente italiene recunosc astăzi că discursul marchizului di San Giuliano n'a făcut decât să consfințească excelenta situație diplomatică și internațională a Italiei și că succesul strălucit pe care ministrul de externe ce l'a repurtat se datorește sincerității și clarității declarațiilor sale. Discursul a fost des și viu aplaudat. Foarte aplaudate au fost cuvintele prin cari d. San Giuliano a reamintit vizita principelui Carol în Italia. Din partea întregii camere italiene (în afară de socialiști) a fost o adevărată demonstrație de simpatie către tânărul și simpaticul principe. Cuvintele textuale ale dlui di San Giuliano au fost următoarele: „Lascio fra noi assai gradito ricordo la visita del giovane Principe il quale reggera in giorno le sorti della nazione sorella che Roma pose a difesa della civiltà latina sulle sponde del Danubio”.

Conferințe publice în Arad. Seria conferințelor publice despre cari s'a vorbit în ziarul nostru va inaugura-o d. Victor Stanciu directorul școlii de fete din loc, mîne (Duminică) la orele 5 d. a. în sala de gimnastică a școlii de fete, vorbind despre „Omul preistoric.” Prețul de intrare e de persoană 20 fil. iar pentru copii 10 fil. Cea mai apropiată conferință publică o va ținea d. Dr. Gheorghe Ciuhandu.

După conferință va cânta corul seminarial.

O grandioasă sărbătoare la Cernăuți. Aniversarea de 70 ani dela nașterea reginei Elisabeta a României, va fi în curând grandios sărbătorită la Cernăuți. Societatea „Junimea” va organiza din acest prilej un mare festival artistic. Tot odată se va sărbători și jubileul artistic.

de 25 ani al doctorului cav. de Pantasi. Acest festival artistic promite să aibă un mare succes. Se va reprezenta o melodramă: „Inima și muzica” și o feerie națională românească, compusă anume pentru acest festival, de cav. de Pantasi. Festivalul va avea loc în 16 Decembrie st. v., ziua aniversării de 70 ani dela nașterea M. S. reginei.

Restabilirea raporturilor normale între Bulgaria și Serbia. După cum anunță o telegramă din Sofia, guvernul bulgar, dorind ca relațiile diplomatice între Bulgaria și Serbia să fie re-luate cât mai în grabă, și-a dat consimțământul la numirea lui Tsollak Antici ca ministru plenipotențiar al Serbiei în Sofia. Totodată guvernul bulgar a designat ca ministru plenipotențiar în Belgrad pe Tschabraschikow.

Disensiunile ce mai existau între Bulgaria și Serbia priveau prizonierii de războiu. După lungi tratative, prin mijlocirea ambasadorului rus din Sofia, guvernul sârbesc a acceptat punctul de vedere al guvernului bulgar, ca între prizonierii din Bulgaria și cei din Macedonia să nu se facă nici o deosebire. Astfel și ultima piedecă, care mai înlătura reluarea raporturilor normale între aceste două state a fost înlăturată.

În amnțirea lui Vlaicu. În 14 Decembrie s'a slujit în biserica din Toracul-mare un parastas pentru regretatul Aurel Vlaicu. Părintele Vincentiu Petrovici a ținut din acest prilej o îndușoșitoare cuvântare.

În atențiunea medicilor români. Primum următoarele: Se caută un medic pentru cercul Tășnadului cu sediul în Tășnad. Cercul numără 21 mii suflete românești. Un medic român e binevenit în mijlocul nostru.

Cu vremea poate să fie ales și medic cercual.

Reflectanții să se adreseze băncii „Vulturul” din Tășnad.

De la Reuniunea de lectură română din Timișoara. Reun. rom. de lectură din Timișoara va aranja Duminică în 21 Decembrie 1913 st. n. după amiază la orele 4 și jum. în sala mare dela școala confesională gr. or. rom. din Timișoara-Fabrie o sesiune literară. Programul este următorul: „Motto” cor. bărb. de I. Velcean. „Cântecul mărinarilor” cor. bărb. „Schite din istoria Românilor” disertație de d. Dr. Aurel Cosma. „Numai una” de I. Crișan. „Frunzulă de bujor” cântec popular. „Zece minute” monolog de A. Bălaș predat de autor. „Pohod na Sybir” de V. Alexandri, decl. de d. Ilie Buzarin. „Herșcu Boccegiul” cântec comic de V. Alexandri predat de d. Ion Bocean. „Ștefan Domn cel mare”, cor. bărb. de I. Vidu. Cântările vor fi executate de corul reuniunii de lectură română din Timișoara.

Oprirea ziarelor românești în Bulgaria. Pe când în România ziarul bulgare sunt primite și date destinatarilor, cu toate atacurile pătimate; ziarele românești au fost oprite să intre în Bulgaria, sub pretextul că ele publică știri inexacte asupra situației din această țară!

Demisie princiară. Din Viena se anunță: Principele Alois Schönburg președintele societății Crucii roșii austriace și-a dat demisia. Se asigură că va fi înlocuit prin contele Rudolf Abenspergtraun.

Principele Carol prezidează comitetul federației sportive. Intrunindu-se ieri în 19 Decembrie în București sub prezidenția A. S. R. principeului Carol, comitetul central al federației sportive din România a discutat mai multe chestii importante.

Dnii Dr. Istrati, Marin Dumitrescu, directorul liceului Lazăr, profesorii Murgoci și Banu, Dr. I. Costinescu au ținut discursuri.

A. S. R. principele Carol a rostit următoarea interesantă cuvântare:

Domnilor,

Întâi de toate trebuie să vă mulțimesc, în numele comitetului F. S. S. R. pentru felul în care ați răspuns la chemarea noastră, ca să ne ajutați în această operă patriotică.

În câteva cuvinte o să vă arăt scopul nostru, și de ce v'am intrunit.

Dacă privim țările civilizate din occident, spre pildă: Anglia, Germania, Suedia și Franța,

vedem că de câțiva ani încoace, s'a pronunțat, în toate cercurile o vie mișcare spre o viață mai sănătoasă, o viață de aer liber, o viață de sport.

Scopul nostru nu e a copia alte țări, ci de a întreprinde o regenerare a tineretului și mai ales a tineretului școlar.

Mulți dintre d-voastră o să surideți poate la ideea de a regenera un popor prin sport. Veți suride, căci în sport mulți nu vor vedea decât ocazia pentru unii de a petrece. Noi vedem în sport ceva mai serios, mai adânc.

În campania din Bulgaria am putut constata rezistența țaranului nostru, dar am putut constata la unii o rezistență mai mult morală decât fizică.

Cât despre orășeni, rezistența multora apăsătoare și mai slabă. Această scădere se datorește în mare parte și unei lipse de antrenare. Un mijloc de a învinge această slăbiciune, îl vedem noi în sport.

Dacă e greu de a îndrepta lucrurile ce sunt, e ușor de a începe bine cele ce trebuie să fie. De aceea, tocmai, ne-am gândit să creștem puterea fizică a poporului începând prin școli. Și ne-am gândit la școală căci e și o mentalitate de format, o viață mai sănătoasă de început.

Pe lângă această regenerare fizică, nădăduim să ajungem prin sport, sau dacă voiti mai bine, prin educația fizică, și la o redeschidere morală. O mentalitate mai sănătoasă, o concepție mai curată a vieții și mai ales, o disciplină naturală.

Iată pe scurt scopul nostru, mijloacele le vom găsi împreună și de aceea v'am chemat ca să ne ajutați și să ne sfătuiți cum să lucrăm. Din partea elevilor vă asigur că veți găsi cea mai mare bunăvoință și tragere de inimă.

În jurul tronului Albaniei. „Frankfurter Zeitung” publică un lung articol al corespondentului său din Constantinopol asupra Albaniei și printului de Wied, în care amintește pe toți candidații de până aci și spune:

Inceputurile candidaturii printului de Wied nu s'au desfășurat între culisele diplomației subțiri. În decursul discuțiilor intime urmate la Viena între fruntașii albanezi și atașatul militar român, amintindu-se numele printului de Wied aceștia s'au oprit asupra lui. Mai târziu s'a cerut intermedierea regelui Carol unchiul printului.

Articolul arată apoi dificultățile ce mai are Albania de întâmpinat până să ajungă un stat modern. Se poate spune însă de pe acum, că intrarea printului de Wied în Albania nu înseamnă încă rezolvirea problemei albaneze, ci intră într-o fază dificilă care nu poate fi încă bănuită.

La școlile înființate de statul român în Turcia s'au înscris până acum 800 elevi. Clasele nefiind încăpătoare, ministerul instrucției publice a dispus înființarea a două școli primare.

Căile Ferate Române își vor spori considerabil nu numai materialul rulant ci și rețeaua lor din cele 405 milioane ce se votează acum cu acest scop de Corpurile Legiuitoare. Întrădevar, liniile ferate ale României nu mai corespundea, cu cei 3.607 km., comerțului tot mai înfloritor al țării. Dela 1909 până în 1912 venitele brute ale C. F. s'au ridicat dela 800.000 lei la 110.900.000 lei. În liniile cari se vor pune întâi în circulație va fi cea dela Craiova la București peste Caracal—Roșiori—Vi-dele, cea dela Dorohoiu la frontieră, cea dela Megidia la Dobrița și Balci, apoi conductul de petrol Baicoiu—Constanța care e aproape terminat și se va deschide în 1915. În anul prim se vor cheltui 80 milioane în cei 6 ani următori ce prevede creditul câte circa 60 milioane. — Amintim aci că hurgimea kilometrică a căilor ferate este în Germania 61.936 km. Franța 50.232 km., Austro-Ungaria 44.820, Belgia 8.660, România 3.607, Bulgaria 1.945, Serbia 936, Grecia 1.590, Turcia 1.557, Rusia 61.078, Elveția 4.781, Britania-mare 37.649. Italia 17.268 km. Pe miriametru pătrat au: Germania 11.4 km., Franța 9,3, Austro-Ungaria 6,6, România 2,7, Rusia 1,1, Serbia 1,9, Bulgaria 2, Grecia 2,4, Turcia 0,1 km.

O nouă catastrofă de tren în Austria. — 20 morți și 80 răniți. — Din Cracovia vine știrea că alături noapte pe când un tren cu 800 de muncitori, în mare parte Ruteni, făcea drumul dela Cracovia la Tarnov, într'un vagon unde erau vre-o 80 de muncitori, s'a declanșat un incendiu care s'a lăsat repede. Un pasager a dat alarma. Când s'a oprit trenul, muncitorii au sărit pe o linie paralelă din vagonul în flăcări și personalul trenului a încercat să localizeze focul. Fiind negură deasă aveau puține șanse de reușită. În acest moment sosia acceleratul Lemberg-Cracovia, care gonia cu o viteză de peste 100 klm. pe oră pentru a recăștiga o întârziere făcută pe drum. Din cauza întinericului, mecanicul n'a băgat de seamă obstacolul decât la o distanță de 200 metri. A dat imediat contra-presiune înfrânând roțile, dar nu a mai putut evita catastrofa.

Trenul s'a prăbușit peste muncitori și numai foarte puțini au reușit să fugă la timp. Trenul a putut fi oprit abia după ce mai făcuse câteva sute de metri.

Tableul era groaznic; pe o mare distanță linia era presărată cu corpuri omeneste, unele groaznic mutilate, altele zdrobite; în altă parte se vedeau mormane de membre rupte.

Mecanicul, care leșinase și nu și-a revenit în fire decât mai târziu, a spus că din cauza negurei nu putea vedea mai departe decât 200 metri. În ultimul moment a dat presiune contrară, dar din cauza forțării prea mari frâna s'a rupt, și nu mai avea la dispoziție decât frânele vagoanelor. Acceleratul a sosit la Cracovia cu o întârziere de trei sferturi de oră. Pe roatele locomotivei mai erau încă câteva membre omeneste.

Știrile din Tarnow anunță că numărul morților e de 20, iar al răniților a fost de 50—80. O parte a răniților a fost internată la spitalul din Tarnow. Pe linie se mai găsesc și acum bucăți de corpuri omeneste; dintre morți nu au putut fi recunoscuți până acum decât trei însi.

Focul din vagon a fost pricinuit de o brichetă a unui muncitor care voia să umple o sticlă cu benzină. Apropiindu-se cu chibritul de sticlă, benzina a explodat.

Podul dela Țigănuș. Cu privire la noul pod peste Dunăre, cu care ne-am ocupat zilele aceste și la loc de frunte, primum azi următoarele informații dela București:

Acordul între delegații români și cei sârbi e acum desăvârșit, în urma instrucțiunilor cu cari s'a întors dela Belgrad, d. colonel Pavlovici. Guvernul sârb primește ca podul să fie construit la Țigănuș (20 km. la Vest de Gruia pe malul românesc) și Bărza-Palanka, pe malul drept al Dunării.

D. Al. Cottescu președintele comisiunii mixte, a dat cetire proceselor-verbale ale ședințelor precedente și a mulțumit delegațiilor sârbi pentru culața de care au dat dovadă în negocierile ce au avut loc.

A rămas să se ție Sâmbătă după amiază, o nouă ședință plenară pentru fixarea unor chestiuni de detaliu și redactarea textului definitiv al convenției.

Mare incendiu dela magazinele de cereale din Constanța. În 16 Decembrie la orele 9 un groaznic incendiu s'a declarat la magazinele de cereale din portul Constanța proprietatea căilor ferate.

Focul a luat naștere dela niște grinzi de lemn din interiorul lor.

Pompierii au sosit imediat la fața locului depunând o muncă îndestulătoare dar totuși în momentul când vă telefonez focul se întinde cu mare repeziune.

Autoritățile cercetează pentru a afla cauza incendiului.

Nou avocat român. D. Dr. Gheorghe Iova ne anunță că și-a deschis cancelaria advocatuală în Cămin.

Subscripția pentru fondarea societății române de navigație maritimă a fost închisă.

Rezultatul subscripției e din cele mai satisfăcătoare.

Au subscris: Banca Românească, 15.000.000; Banca Agricolă, 3.000.000; Banca Marmarosch, Blank, 8.000.000; Banca de Scoti, 4.000.000.

Retragerea lui Delcassé. Ziarul „Matin” este informat că ambasadorul francez la Petersburg, Delcassé, care cu prilejul conferinței dela Petersburg s'a întrepris cu toată puterea pentru împlinirea pretențiilor României, va dimisiona în curând. Delcassé se află de prezent în Paris. Preste vre-o 8 zile el se va întoarce la Petersburg, unde va petrece numai puțin timp și apoi se va așeza definitiv în Paris. Urmașul încă nu e designat.

Immormântarea cardinalului Rampolla a avut loc ieri în Roma cu mare pompă. La immormântare au luat parte afară de dignitarii curții papale, ofițerii gărzilor de nobili, helvețiană, de palat și ai jandarmeriei, toți cardinalii din Roma, reprezentanții corpului diplomatic și ai nobilimei din Roma. Sierul întreit a fost așezat provizoriu în biserica situată Petru.

E interesant că despre averea rămasă după cardinalul Rampolla s'a răspândit vestea că s'ar urca la milioane. De fapt însă cardinalul în viața lui și-a cheltuit tot venitul considerabil ce-l avea spre scopuri de binefaceri și pentru promovarea artei bisericesti. La moartea lui s'a aflat pe masa de scris o covertă, în care era o cheie dela o casetă neagră, în care după testamentul decedatului s'ar afla 400.000 lire. Casetă s'a aflat la locul indicat, dar banii nu. După o telegramă din Roma, banii ar fi fost furati și poliția din Roma caută acum hoții.

Sticla ce nu se poate sparge. O descoperire din cale afară de însemnată a fost arătată în un cerc de specialiști din Londra, de un tehnician de acolo. Anume el a descoperit felul de a fabrica sticla ce nu se poate sparge! Sticla cea nouă stă din trei părți: între două părți e pus un strat subțire de Xylonit, folosind pentru lipirea deolaltă glycoset și presate spre olaltă cu apă-sare puternică de aer.

Ca să-i probeze țaria, s'a luat un glob de fer, greu de un kilogram, atârnat de o ată de 4 metri lungă, și a fost lăsat să cadă așa hintat dela o depărtare potrivită, izbindu-se de o tablă de sticlă de asta simplă, de două degete de groasă. Imdată sticla s'a sfărmat în sute de bucăți! A fost lăsat să cadă pe o tablă de sticlă de sârmă; și aceea a plesnit. A fost izbit atunci globul de sticla cea nouă, și aceea numai a răsunat odată mut. S'a tras cu pușca asupra sticlei și glonțul de pușcă a căzut jos fără s'o poată sparge tabla de abia un deget de groasă, doar vre-o trei crepături de a făcut în acel punct ale ei, — deși același glonț la aceeași depărtare, trece prin un lemn de 6 degete de gros.

Se spune că noua sticlă nu poate fi tăiată nici cu diamantul. Ar fi o descoperire de foarte mare valoare.

Apel către domni învățători — fără deosebire de religie și naționalitate, pensionați înainte de anul 1907.

Rog pe toți acei dni colegi pensionați înainte de anul 1907, cu posibila urgență să binevoiască a adera la înaintarea unui nou memorandum.

Adresa de aderență și plenipotența pentru a i se subscrie numele e a se face pe o corespondență și a se trimite scrisorului. — Timișoara, la 16 Dec. 1913. Cu stimă colegială *Emeric Andreescu*, inv. pens. (Temesvár-Gyárvaros., Muzslay 23.)

N. B. Toate ziarele românești sunt rugate să binevoiască a reproduce acest apel.

Cazuri de moarte. Luni în 8 Decembrie a trecut din viață în al 74 an etății Ana Bogățan n. Blăjan preuteasă văduvă.

Immormântarea a avut loc Mercuri în 10 Decembrie.

— După o scurtă boală a trecut din viață în 19 Dec. preotul gr. or. Al. Crăciunescu din Chinez.

Immormântarea va avea loc în 21 Dec. Odihnească în pace!

Dela societatea academică „Petru Maior” din Budapesta. Societatea academică „Petru Maior” s'a constituit în adunarea sa generală extraordinară din 7 Decembrie st. n. pentru semestrul II. al anului universitar 1913—1914 precum urmează: Comitetul societății: President: Alexandru Lupeanu, abs. de teol., st. la lit. Vicepresident: Victor Vlad, stud. la arhitect. Secretar: Adrian Suciu, stud. la arhitect. Cassar: V. Petrașcu, abs. de teol., st. la acad. com. Controlor: Nic. Tipurița, stud. la acad. com. Bibliotecar: Constantin Murariu, stud. la med. Vicebibliotecar: George Mihalov, stud. la tehnică. Notari: C. Ardelean, stud. la filosofie, Amos Borlan, stud. teh. Econom: Vasile Ilea, stud. la medicină. Comisia literară: Alexandru Lupeanu, stud. la litere, Nicolae Baboie stud. la litere, Andrei Crăciun stud. la tehnică, Victor Jula stud. la med., Vasile Cheresștes stud. la litere, Teodor Neș stud. la litere, Adrian Suciu stud. la arhitectură. Comisia de supraveghiere: Vasile Bojor stud. la med., Liviu Câmpeanu, stu. la med., Liviu Ionaș stud. la med. Pentru comitet: A. Lupeanu president, Adrian Suciu secretar.

Serbările din Mûnich. În onoarea împăratului Wilhelm și a împărătesei s'a dat o masă de gală la palatul regal. Regele a toastat exprimând marea bucurie ce El, regina și poporul încearcă cu prilejul vizitei MM. LL.

Cordialitatea arătată de popor, probează cât de mult sunt uniți, casa regală de Bavaria și poporul în credința către împăratul.

Cu plină încredere poporul german ridică ochii săi spre împăratul său căruia îi recunoaște cu grațitudine grijile neobosite pentru mărirea imperiului.

Gravă explozie într'o mină. În mina Glendwoodspring din Colorado s'a produs o gravă explozie din cauza furtunei. Douăzeci și trei de lucrători au fost închiși între dărâmături. Până acum au fost scoase cincisprezece cadavre.

O spaniolă aviatoare. O d-soară, Carmen Dansedoz, spaniolă după cum vedeți, a ținut recordul înălțimei, căci făcând sboruri pe aerodromul dela Vidanée (Franța) a reușit să se urce până la o înălțime de 1500 m. pe un monoplan.

Bine înțeles că acest record de înălțime, a fost pentru acele sboruri organizate de aeroclubul femeinii, căci alți aviatori s'au urcat la mai mari înălțimi.

Waterloo. Demersuri active s'au făcut pe lângă guvernul belgian, ca el să se opue la transformarea câmpului bătăliei dela Waterloo.

Un proiect există, prin care „trista câmpie” urmează a fi transformată într'un teren plin de vile cochete.

Guvernul pare a avea intențiunea să nu cedeze „moderniștilor” și să respecte istorica câmpie, lăsându-i caracterul dela 1815.

Fetițele din Drezda și indienii. Presa din Berlin semnalează impresiunea foarte vie pe care a făcut-o asupra elementului femein din Drezda, o trupă de indieni (piei-roșii), care da reprezentării într'un cerc din localitate.

În ziua plecării trupei, patru fetițe de 12 până la 14 ani, făcând parte din cele mai bune familii, după plecarea pieilor roșii din Drezda au manifestat o tristețe din cele mai profunde. Fetițele neputându-se consola, au pretextat că trebuie să participe la o excursiune școlară și au fugit din Drezda, luându-se după indieni.

Făcându-se cercetări, fetițele au fost readuse în casa părinților și trase de urechi pentru aventura lor sentimentală.

Iată niște fetițe cari promit mult!

Doi englezi captivați de revoluționarii din Mexico. „Daily Mail” află din Mexico că doi ingineri englezi au fost făcuți prizonieri de revoluționarii mexicani, cari cer 12000 lei pentru răs-

cumpărarea prizonierilor. O expediție compusă din 20 englezi și americani a plecat în munți, spre a trata cu revoluționarii.

Căile ferate române au încasat în luna Octombrie a. c. suma de 11.975.719 lei contra 9.285.151 lei încasați în luna corespunzătoare a anului 1912.

Convențiunile telegr.-poștale româno-bulgare. Din Sofia vine știrea, că d. KlioŃ șeful controlului și directorul poștelor și telegrafelor bulgare, va pleca poimâne spre București în scop de a stabili o conexare a convențiilor telegrafo-poștale româno-bulgare.

Liberarea unor condamnați la moarte. Ziarele primesc din Salonic știrea: 18 mahomedani, osândiți la moarte de consiliul de război, de aci, sub învinuirea că au luat parte la măcelul din Serfidge au fost eliberați pe baza tratatului de pace. Un condamnat a murit în închisoare.

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de orloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. Prater 9.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte orloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru orloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

CINE MERGE LA BUDAPESTA cu afaceri ori să facă cumpărături să se adreseze cu încredere dlui L. Olariu funcționar în minister. Dsa a deschis un birou de informații pentru Români din provincie ca să-i scape din mâinile agenților lipuitori.

Cine vrea să-și cumpere motoare bune, ori vr'o moară ori alte mașini, să se ferească de agenți, și să-i ceară statul dlui Olariu. Cine are ceva de vânzare, cine are vr'o rugare către ministeriu, cine are lipsă de împrumut eștin, cine are orice altă afacere în Budapesta să-i scrie dlui Olariu căci va fi îndreptat spre bine și va primi deslușiri corecte.

La dorință trimite gratuit planuri de mori, cataloage de motoare și de alte mașini. Adresa: L. OLARIU, Budapest II. Margit körut 11. A 1545—10.

x Prima fabrică ungară de stampile, atelier artistic pentru gravuri și turnătorie de metale, fabrică mecanică de mașini, Budapesta VIII Futó-utca 7. Stampili, firme, aliaje de metal și fer. E 1358.

x Inștiințare. Aduc la cunoștința on. public, că mi-am deschis prăvălia de *decorații de Nürnberg, jucării pentru copii și articli de modă pentru bărbați* în str. Deák-Ferencz nr. 29, în casa Ortutay.

Preturi fixe ieftine. Serviciu prompt.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public cu deosebire stimă: **Brunner Lajos.** (Bu 1603)

Bibliografie.

Economia de casă, de dna I. Secula.

A apărut o carte destul de interesantă și de serioasă, ca să merite atenția tuturor. *Economia de casă*, întocmită de nobila dnă *Iudita Secula*, una dintre cele mai de seamă femei din Transilvania, este o lucrare absolut trebuincioasă și folositoare în orice gospodărie.

Dna Secula, îndeplinește toate condițiile pentru a face o astfel de carte. Fosta directoară la școala română din Arad, a educat multe generații și și-a putut da bine seama de lacunele

Rétay și Benedek

Intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvone, și altare și statui, — aurre și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház)

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rновеază. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

pe care le prezintă educația femeii române, în special.

Posedând o cultură vastă în domeniul pe care și l-a ales, având practica trebuincioasă și darul de observație, d-șsa a alcătuit o carte folositoare, ce va fi citită cu drag de tinerele fete, care vor căpăta în același timp și cunoștințele, absolut necesare oricărei femei în viață.

Scrisă într-un stil atractiv și curgător, cartea dnei Secula poate foarte bine servi și ca manual didactic.

Eu voi spune despre această admirabilă carte că e o adevărată enciclopedie a femeii, în care găsește de toate: sfaturi practice alături de înalte precepte de educație morală.

Volumul e compus din șapte capitole și un supliment. Fiecare capitol, tratează chestiuni importante, sistematizate în mod pedagogic. Căci nu trebuie să uităm că dna Secula ca fostă profesoară, are o metodă strict pedagogică în tratarea subiectului său.

De pildă în cap. I care tratează despre economia de casă cuprinde toate amănunțele pentru ținerea unei bune gospodării. Și așa cu fiecare capitol, unde găsim cele mai folositoare și mai practice sfaturi, cari pot fi luate cu încredere ca o bună călăuză de viață.

Honor et labor, onoare și muncă, acesta e preceptul ce a condus pe autoare la alcătuirea lucrării de care ne ocupăm, și acest precept, reese din fiecare pagină, un indemn mai mult și totdeauna bine venit pentru muncă, cinste și modestie în viață.

Celelalte capitole vorbesc despre locuință și mobilier, igiena, bucătăria, grădina de legume, pâinea, arta bucătăriei, animalele de casă, caritate și educație, capitol care cuprinde părți foarte interesante ca: sentimentul religios, educația după Spencer, ospitalitatea, ordine și lux, etc.

Ultimul capitol care poartă titlul generic de Altruism și educație, cuprinde noțiuni de etică, estetică, psihologie, cunoștințe sumare despre anatomia omului, deosebite spicuri din autorii celebri, etc.

În rezumat o lucrare conștiincioasă, onestă, pornită din cele mai nobile sentimente ale unei adevărate educatoare, scrisă cu căldura și dragostea ce o poate avea cineva care a trecut prin multe suferinți în viață și pentru care viața a fost ca o necurmată punte de încercare. Căci, mai mult decât oricare femeie, d-na Secula, a suferit în viață. Post-scriptum-ul volumului său e o pagină adânc mișcătoare, în care vibrează dragostea de mamă ce a avut nespusa durere de a-și pierde în floarea vârstei pe cei doi fii ai săi...

Recomandăm volumul dnei Secula, tuturor cetitoarelor noastre și credem că nu e prea mare jertfă de trei lei, în schimbul bogatului capital de cunoștințe, pe care îl vor căpăta din citirea acestei cărți, scrisă cu o deosebită competență. *Livia.*

Din *Revista științifică „V. Adamachi”* a apărut nr. 4 din acest an; totodată numărul ultim. Revista aceasta puțin cunoscută publicului nostru apare acum în al patrulea an al ei. Când ne gândim la comunicările științifice ce se făceau mai înainte la noi chiar și în anele Academiei, în care un om cu puține cunoștințe de limbă străină, te alegeai cu impresia că în limba românească nu se poate face știință, rămânem foarte mulțumiți de mulțimea comunicatelor, articolelor și informațiilor de tot felul, ce se găsesc în revista științifică dela Iași. Revista apare sub conducerea unui comitet compus din dnil: P. Poni, P. Bujor, V. Butureanu, D. Hurmuzescu, I. Simionescu, D. Pompeiu, P. Bogdan, T. Lalescu și H. Vasiliu tot atâtea nume bine cunoscute acelorora cari se îndeletnicesc cu cetiri de natură științifică. Revista pe cât este de ieftină ar trebui să o găsim în fiecare școală dela noi și n'ar trebui să lipsească nici din casele intelectualilor noștri, cari doresc să știe din când

în când o veste din frământările învățătorilor, cari se ocupă cu științele naturale.

„*Noua Revistă Română*”. Director: C. Rădulescu-Motru. Noutăți: Discuția la Mesaj. Discursul d-lui I. Brătianu. — Faimosul art. 81. Actuale: Inginer Al. Davidescu: Irigațiile din România. Artur Gorovei: Chestiunea bisericească. Istorie: A. D. Xenopol: Documentele lui Ștefan cel mare. Sociale: Dr. Grigore Brauer: Reformele sociale și corpul medical. Critică: H. Sanielevici: Oamenii din ziua de azi. (II). Cronica teatrală: N. Davidescu: Teatrul modern: Șarlatanul, 3 acte de Földes. Însemnări: Reformele agrare din 1907. — Judaismul și Evreii din Spania. — Pentru-contra articolului 81. — Pentru Mihail Sorbul. Revista Revistelor: Buletinul societății române de științe. — Viața nouă. — Săptămâna politică și culturală. — Absolutio. — Revista Noastră. — Viața Românească. Memento.

„*Cosinzeana*” revistă ilustrată săptămânală. Din sumarul acestui număr semnalăm: Articole: Spiritul de jertfă... Contele Ottocar Czernin. Un document de pe vremea lui Horia. Vederea orașelor din zbor. Obiceiuri de curte. Marele tunel între Calais și Dover. Rânduri mărunte. Literatură: G. Vlădescu-Albești: Clipe, poezie. Zaharie Bârsan: Fata drumarului, navelă. T. Murășanu: Adieri, poezie. Séverine: În arest, schiță, trad. „Din Egipt”, dare de seamă. A. France — V. Stoica: Crima lui Sylvestre Bonnard, roman. Ilustrații: Familia moștenitorului de tron austro-ungar, Francisc Ferdinand d'Este. — Contele Ottocar Czernin. — Deputațiune mongolă, la Petersburg. — Vedere de pe Valea-Geoagiului. — Doi fericiți: Dr. Carol Richet și Rabindranath Tagore. — Două țărance de pe Valea-Geoagiului. — Casele băncii „Albina” în Târgu-Murășului.

„*Viața Scolastică*” organul reuniunii învățătorilor gr. cat. arhidiecezani gherlani, hățăgani, lugojeni și sălăgeni.

Red. resp. Ioan F. Negruti. Apare de două ori pe lună. Red. și adm. Blaj.

P. Dulfu: *Gruia lui Novac* epopee alcătuită din cântecelele de vitejie ale poporului român. Cu ilustrații de A. Murnu, București. Editura institutului de arte grafice „C. Sfetea” Calea Moșilor 62—64. Prețul lei 2.50.

A. de Herz: *BUNICUL*, comedie în trei acte. Editura „Flacăra” București 1913. Prețul 2 lei.

Calendarul partidului național român pe anul 1914.

Este cea mai însemnată publicație românească în acest gen, singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe orî cine.

Calendarul e gata și am început expedierea. De aceea nimeni să nu-și cumpere calendar până când nu va fi văzut pe acesta, care — ca și anul trecut, — va fi cel mai mare, mai bogat și mai ieftin calendar românesc.

Insoștiți-vă mai mulți și ne scrieți pe o carte poștală câte bucăți să trimitem.

Condițiunile de vânzare:
Calendarul se vând numai pe bani gata.
Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru trimiterea cu poșta 20 fileri deosebit.

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15% rabat, nefrancat;

dela 14 ex. până la 36 ex. cu 20% rabat, nefrancat;

dela 36 ex. până la 72 ex. cu 20% rabat, franco;

dela 72 ex. în sus cu 25 procente rabat, franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor. 10 fil.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem, deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile și plățile să se facă la adresa:
Administrația ziarului „Românul”, Arad str. Zrinyi nr. 1a.

La Librăria „Concordia” Arad Strada Deak Ferenc nrul 20 se află de vânzare următoarele calendare:

Calendarul Partidului Național 60 fil. + 20 fil. porto.

Calendarul Minervei cor. 1.25 + 20 fil. porto. Recomandat 45 fil.

Calendarul Amicul Poporului 70 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul „Posnașul” 60 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Național (Orăștie) 40 fil. + 5 fil. porto.

Calendarul Păcălici (glumet) 30 fil. + 5 fil. p.

Calendarul Poporului (Sibiu) 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Diecezan (Arad) cu șematism 60 fil. fără 40 fil. + 10 fil. porto.

La Librăria „Concordia” se află de vânzare următoarele cărți ale cunoscutului filo-român Victor Erdélyi:

Magyar kultúrkepek (Rutén nyomoruságok) Az avasi csodabarád. A hajdudorogi püspökség. A havasok királya. Prețul 20 fil. + 5 fil. porto.

Lukács László arcképe. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

A négyszáz éves per. (Elnémult harangok etc.) 30 fil. + 5 fil. porto.

Catarina Doamna noastră. Cor. 5 + 10 fil. porto.

Const. Paul și Aurel Marcu: În Bulgaria. Prețul 80 fil. + 50 fil. porto.

Haralamb G. Lecca: Din Dunăre în Balcani. Prețul cor. 1 + 10 fil. porto.

Victor Eftimiu: Ave Maria, dramă în 3 acte (jucată de Teatrul Modern). Prețul 60 fil.

Bibl. „Români celebri” nr. 1. A. Vlaicu. Prețul 80 fil. + fil. porto.

ECONOMIE

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

20 Decembrie.

Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.38
Secară pe Aprilie 1914	8.62
Ovăș pe Aprilie 1914	7.44
Porumb pe Maiu 1914	6.59

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Bătăturile, scortogena pielei, neciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coreană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Kiraly-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „GORDANĂ” în Győr

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta.

Pentru BREMA se caută

un tânăr român,

etate 18—20 ani care să poșede perfect în scris și verbal limba română și ungară cât și limba germană verbal.

Ofertele, cu indicarea pretenziunilor se vor adresa la: „No. deutscher Lloyd és Messler F., Budapest, Kerepesi ut 1. No 1625

Vin de deal.

Se capătă dela 50 litre în sus.
Din anul 1913 alb à 47 cor. Hectolitru
» » » șiller à 50 » »
» » 1912 alb à 58 » »

AURELIA DR. PETRAN
ARAD, Str. Lazar-Vilmos Nr. 4

(Pe 1627)

ANUNȚ.

Aducem la cunoștință publică, că nimenia să nu crediteze fiului nostru IOSIF aflător în America de Nord nici un ban sau alt lucru de preț, că noi ca părinți nu recunoașem și nu plătim nici o datorie făcută în contul nostru.

Sășăuș, în 14 Decembrie 1913.

Ioan și Maria Scutea 138, părinți.
Sa 1623

Familien Pension.

La o familie distinsă, se primesc domnișoare studente în pension. Casă nouă, poziție centrală, lumină electrică, cameră de baie, ascensorio (lift) cu prețul 120 cor. pe lună.

VIENA VII. Zollergasse 37/9.

Mi 1615—6.

La magazinul de lemne

DÓZSA

din Strada Radnai nr. 11

se vinde cu prețuri convenabile tofelul de lemne de foc, măsurate bine.

Telefon nr. 857. (Do 1479) Tel-fon nr. 857.

Fondat în a. 1845. Telefon 162—01.
DREHER IGNACZ és FIA
fabrică de mărfuri fine de oțel
BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

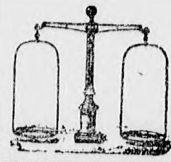
Oferă tofelul de cuțite de buzunar, foarfoși, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Cereți catalog. (E 500—50)

KITZINGER JÓZSEF

fabricant de cumpene chimice și mecanice pentru articlii de precisiune

BUDAPESTA, VI., Nagymező-utca 52.

Execută și livrează cumpene pentru farmaciști, bijuterii, scrisori și pentru pachete, cumpene pentru lucrări de analize și precisiune, aparate pentru fizică, chimie și de măsurat; brevete și tofelul de lucrări în această branșă.

Execuție cu specialitate.
Prețuri convenabile.
Prețcurent franco.

Ki 1172

Cel mai mare și mai ieftin magazin de gramofone și plăci pentru gramofone în Ungaria.

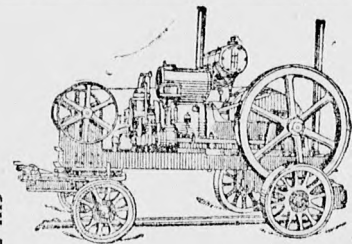

Ceasornice, bijuterii, gramofone, plăci.

Chiar și pentru plățile în rate? Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-litere 80 fil. cor. 1-20, cu piștri 2 cor. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articlii pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofonele noni se dă garanție pe 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice bijuterii, gramofone. Schimb de aur și argint zdrobit. Cronometru și orologier artistic Seghedin (Szeged) Dugonics-tér nr. 11. Numerele scrisori de recunoștință. Prețcurent ilustrat gratis. Permanent noutăți de plăci românești. A atențiune! Caut cântăreți și cântărețe, coruri și țărâfuri românești pentru recepții de plăci. To 1258

Rog să mi-se trimeată ofertel!

LANGEN și WOLF, fabrică de motoare.
BUDAPESTA, VI., Váci-körut 59

Liferează renu- „OTTO” originale, locomobile, motoare mobile, motoare „DIESEL”, sistem Deutz, motoare, motoare absorbitoare de gaz, garniture de imblătit.
Condițiuni excelente. :: Cereți prospecte.

BUDAPEST P. SIMONS
Hotel „ZUR STADT PARIS”
Nou renovat! Nou renovat!

Hotel de renume. 100 chilia cu aranjament confortabil dela cor. 3. în sus. Lumină electrică și serviciu (curățirea hainelor). Spre întrebuintare stă la dispoziție telefonul urban 27 56 inclusive baie în hotel. Cafenea elegantă Restaurant excelent în Parterre. Berarie în „BACHUSKELLER”. Prețuri solide. H. lta tranvaielelor orășânești cari aduc la toate gările și stațiunile vapoarelor.
E 1127

Adevărată senzație a produs
reducerea prețurilor

ce o aco-dă firma cu
prilejul cumpărării de

Crăciun.

Se desfac cu

prețuri foarte reduse

cele mai noi și mai moderne

mantale de dame,

rămase din sezonul actual.

Mantale mode ne vânăt închis sau colorate, paltoane crull negre sau albastre, mantale de cat fea și caracül, blănuri pentru dame, paltoane pentru fetițe, paltoane pentru copii, costumuri, jupe (bluze) și negligé-uri, blănuri, gulere cu blană și manșoane.

Filiale: Becicherecul-mare,
Chichinda-mare.

Radó Gyula

prăvălie de galanterii

în

ARAD.

TELEFON: 238.

(Ra 1620)

GRAND HOTEL-SAVOY BUDAPEST, VIII, József-körút 16 sz.

TELEFON: József 20-62 și József 20-53.

Hotel modern, nou aranjat, cu încălzire centrală, conduct de apă caldă și rece. — Lift ziua și noaptea.

Cameră cu 1 pat dela 3 cor., cu 2 paturi dela 5 cor. în sus,

inclusive încălzirea și lumina. Camere curate.

Noul sistem-PENSION introdus de noi, vîptul zilnic 5 coroane, constă din:

Dejun

Cafea sau ceai
sau șocolată
ouă
unt
și ajituri.

Prânz

Zamă
Mîncări ușoare
Fripturi cu garnitură
Prajituri
Cafea neagră.

Cină

Mîncări ușoare
Friptură cu garnitură
Prajituri
Pome
Coșuri

(Go 1596)

Acest vîpt costă zilnic 5 cor. Camere pe timp mai îndelungat după învoială.

DELA UN STOMAC STRICAT

provin nenumărate boale.

Totdeauna să nizuim să avem apetitul și mistuirea în ordine

Balsamul „Universal” al lui Gyarmati e un mijloc miraculos de casă, are aromă plăcută, care luat într-o lingură de cafea e nevădă și oră sănătați Balsamul „Universal” al lui Gyarmati are efect excelent la lipsa de apetit, mirosul rău de gură, răgăială, colică, aprindere de stomac, sgârșiri, boale de intestine și de ficat, etc.

••••• 1 sticlă de probă 1 coroană. •••••
•• 12 sticle franco numai 5 coroane. ••

Singurul proprietar: Farmacia orașenească

a lui EMIL GYARMATI în Băja.

De vânzare numai la proprietar. Ke 14-6

In atențiunea concetățenilor!

Marea Hală Centrală ARAD,

bulevardul József főherceg ut numărul 1.
Vis-à-vis cu palatul primăriei. (Palatul casei de păstrare „Victoria”)

e cel mai ieftin isvor de cumpărat obiecte de jucărie lucrute artistic articole de po celan, sticlă și obiecte p. economia de casă, mare asortiment de tăști pentru copii de școală, plăci pentru gramophon cu cântece românești permanent în mare asortiment.

He 1359

„HAI SĂ DĂM MÂNĂ CU MÂNĂ
CEI CU INIMA ROMÂNĂ”.

ANUNȚ DE DESCHIDERE!

Am onoare a aduce la cunoștința on. publi. româneșe și în speial on. preoții și învățătorimi, că mi-a reușit să cumpăr casele cu vestitia prăvălie

„LA GLIGOR” din Sibiu, piața mică, și pe care mi-am asortat-o cu toți articlii de manufactură atât pentru dame și domni cât și pentru țărani și țărance.

Din cauza procesului ce l-am avut cu orașul stând prăvălia mai multe luni închisă, rog pe on. preoții din jurul Sibului să binevoia că a recomanda prăvălia mea credincioși or. din comunele dlor. Cu deosebită simă:

TEODOR DOBOIU.

(Do 1624)

Minunea cosmeticeii!

Toate damele și domnișoarele, cari doresc a conserva frumuseța feței să folosească numai crema și săpun de

„Flieder”

Efectul e uimitor, mai ales, dacă se folosește regulat.

Nenumărate scrisori de recunoștință sunt tot atâtea dovezi, că crema „FLIEDER” este neîntrecută. Se poate comanda din laboratorul cosmetic a lui

Iosif Rastädter, Versecz

farmacia „SFÂNTULUI ȘEFAN”.

Tot aci se pot găsi, deja în cerc foarte larg cunoscute preparate ca Crema de „Flieder” cea mai recomandabilă cremă atât pentru folosimă de ziua, cât și pentru noapte — — — — — Prețul unei alifie 1 cor.

Săpun de cremă „Flieder” cu miros foarte plăcut. — O buc. 70 fil. Trei buc 2 c.

Pentru îngrijirea părului:

„Regenerator de păr”, redă părului cărunț culoarea originală. — — — — — O sticlă 1 cor.

„Depilator”, cu care se nimicesc firele de păr de pe față, fără nici o durere.

„Pomada Tannochiniv”, cel mai recomandabil mijloc și totodată cel mai bun pentru creșterea părului. — — — — — Prețul unei alifie 1 cor.

Depozit mare din articlii de gume franceze și preșevate.

Expediatul prin postă cu ambursă se întâmplă momentan și discret

(Ra 1094)

AVIZ.

P. T.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că am cumpărat

atelierul de croitorie

a dlui Tury Nagy Lajos, fondat deja acum 34 ani, — pe care de azi începând îl conduc ca proprietate mea sub firma împotocolată

„TEODOR CRISTEA”.

Starea mea materială solidă, activitatea îndelungată dezvoltată la primele firme de croitorie din țară și legătura ce o am cu renumite fabrici de postavuri din străinătate, mă pun în plăcută poziție de a putea satisface tuturor așteptărilor. Prea stimaților mei mușterii. — Rugându-vă, să binevoiți a mă onora cu prețuitele D-voastre comenzi și asigurându-vă, că îmi voi da toată silința ca să Vă câștig încrederea și mulțămirea, semnez cu deosebită stimă:

Teodor Cristea

Budapesta, IV., Váci-utca nrul 51.

MINISTERUL FINANTELOR
Direcțiunea Contabilității Generale a Statului
și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 130077 din 22 Noembrie 1913.

PUBLICAȚIUNE

A 16-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1905, împrumutul de Lei 424,613.000, se va efectua în ziua de 20 Dec. 1913 (2 Ian) 1914, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

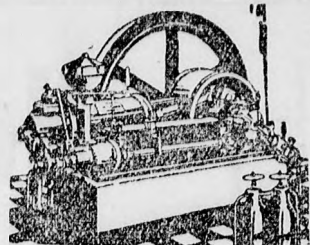
La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 2.949.000 în proporția următoare:

5 titluri à 20.000 lei	100.000 lei
356 " " 5000 " "	1.780.000 " "
2138 " " 500 " "	1.069.000 " "
2499 titluri p. o valoare nom. de 2.949.000	

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Petrovici.

CELE MAI BUNE MOTOARE!

Garantie pe mai mulți ani!

Kc. 1201

Condiții favorabile de plată!

Motoare Diesel orig'nale Korting

Motoare absorbitoare de gaz și de benzină. Garnituri de îmblătit cu benzină și ulei brut, cu vehicule Noutate senzațională! Noutate senzațională!

MOTOARE CU OLEIU BRUT

fără stropire cu apă, — cap de aprins și fără compresor

Gellért Ignác és Társa

birou tehnic.

BUDAPEST, V., strada Koháry nr. 4.

In interesul d-voastră cereți prospect!

Réthy János

fabrică de cârnați și de cârnuri cu putere electrică

DEVA, PIAȚA PRINCIPALĂ.

Oferă bogatul său magazin de cârnuri afumate: în fiecare sezon se capătă carne proaspătă de vită, vițel, porc și miel, cu cele mai ieftine prețuri de zi. Apoi, șunce murate excelent, limbi de vită, vițel și de porc, pește (kaiserfleisch), coaste afumate, toffelul de mezeluri reci, pregătite în mod foarte gustos, în fabrica proprie.

Prețurent, cu provocare la acest ziar, se trimite franco.

PRESE DE VIN

bune și excelente

liferează din fabrica

societății industria-

șilor de fer din

Kecskemét

ca membră a societ.

O. K. H. societatea

Ipari és Házipari szövetkezetek

Beszerező és Értékesítő Közoontja

Budapest, VIII., József-körut 36.

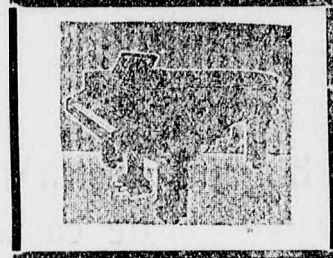
Cereț prețurent.

Go 1304

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI

„PIANURI”

nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favorabile. În localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. În provincă: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

T. ISKA J.

CLUJ (KOLOZSVÁR),
str. Bartha-Miklós nrul 14.

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARAD, numai în Andrásy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Mare hală de dantele

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decouri, blane și toffelul de achisite p. cusătoare și p. casă.

Ho 1386

!! Rog să priviți vitrenele mele !!

Ciorapi de m. asă în culoare neagră, și alta culoare.

Manuși groase în orice culoare.

An sosit voalurile „TANGO”.

Ciorapi de școală calitate excelentă.

Manuși tricot p. femei 1 pereche 50 fl.-ri.

Dantele fine de ață, 1 m. 32 fl.

Funde late, 1 m. 48 fl.

Dantele de ocaziune 1 m. 9 fl.

5% RABAT

Noi nu promitem
publicului eventualități de lo-
terie, dar acordăm de fapt

5% RABAT

5%

rabat în luna Crăciunului mușterilor noștri; și astfel fiecare cine cum-
pără de 1 coroană și peste o coroană, — singur el se bucură de
==== folosul și favorul cumpărării. ====

Oferim

bogatul nostru magazin asortat cu toffelul de articole cosmetice și
de casă. — Cunoscutele noastre specialități de

TEA și RUM

cu prețuri foarte moderate!

Mirosuri
Ape de Colonia
Mirosuri pentru camere
Ape de păr
Vopseli de păr
Ace de păr

Crema pentru dinți
Parfumuri pentru dinți
Paste pentru dinți
Perii ” ”
Pieptene
Perii pentru cap

casete pentru manicuere, mirosuri și pieptene.

5% RABAT

VOJTEK és WEISZ
ARAD.

5% RABAT

Vo 1495